

■ ■ ■ UAR SIBIU ■ ■ ■

B I L U A R

MAI

2026

CUPRINS

INFO 1	BNA 2025 Secțiunile 7 și 8 la CCA UAR Sibiu de Ana DONȚU & Mircea ȚIBULEAC
INFO 2	Bisericile fortificate: patrimoniu cu viitor de Ana DONȚU
INFO 3	Rolul și efectele legislației în istoria urbană a capitalei de Ana DONȚU
INFO 4	Punct fierbinte la Mănăstirea Ursulinelor de Mircea ȚIBULEAC
INFO 5	Să locuiești în monument de Crișan ATANSIU
INFO 6	Art Déco – charmul unei decadențe de Anca Sandu TOMASZEWSKI
INFO 7	Amintiri în ordine. Episodul II de Șerban ȚIGĂNAȘ
INFO 8	Arhitectura unei generații de la Iuliana GELIMAN
INFO 9	Italia – locuri, lucruri, mai puțin văzute de Ady RĂDULESCU
INFO 10	Concursul Național de Design de Mobilier CNDM 2026 Revista Mobila
INFO 11	Noua generație de materiale ARHISPEC
INFO 12	Top 15 instrumente AI ARHISPEC

EXPOZIȚIA

Bienalei Naționale de Arhitectură 2025

BNA
BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2025
XVI

Secțiunea 7. Restaurarea monumentelor de arhitectură
Secțiunea 8. Reabilitarea și reconversia clădirilor

IUNIE - AUGUST 2026 / Piața Mică Nr. 24
Centrul de Cultură Arhitecturală

INFO 1

DE ANA DONȚU & MIRCEA ȚIBULEAC

UNIUNEA
ARHITECȚILOR DIN
ROMÂNIA

UNIUNEA
ARHITECȚILOR DIN
ROMÂNIA
SUCURSALA SIBIU

UNIVERSITATEA DE
ARHITECTURĂ ȘI URBANISM
ION MINCU – BUCUREȘTI

Conform strategiei UAR, privind organizarea de evenimente în teritoriu, împreună cu conducerea națională UAR am decis să itinerăm la Sibiu două secțiuni ale Bienalei Naționale de Arhitectură 2025, respectiv secțiunile 7 – RESTAURAREA MONUMENTELOR DE ARHITECTURĂ și secțiunea 8 – REABILITAREA ȘI RECONVERSIA CLĂDIRILOR.

Ținând cont că la Sibiu funcționează Extensia Universitară a Facultății de Arhitectură U.A.U.I.M. numită „Conservare și Restaurare de Arhitectură” împreună cu conducerea acesteia, reprezentată de doamna arh. Liliana CAZACU, am considerat oportun să transformăm vernisarea expoziției într-un adevărat curs de specialitate pentru studenții anilor 2 și 3 de studiu.

Cele 10 întâlniri ale Clubului de Arhitectură Vernaculară, care s-au ținut la noi, în Centrul de Cultură Arhitecturală Sibiu, au relevat faptul că studenții sibieni ai Facultății de Arhitectură UAUIM, specializarea „Conservare și Restaurare de Arhitectură”, sunt foarte interesați, atât înainte, cât și după absolvire, să se specializeze în domeniul pe care l-au îmbrățișat. Cei mai interesați au deja o vastă experiență, activând de ani buni în calitate de voluntari la Ambulanța pentru Monumente. Din rândul lor s-a format o grupare care a fondat Clubul de Arhitectură Vernaculară, la ale cărui adunări sunt prezenți încă cel puțin 20—30 de tineri.

Cunoștințele, mai ales practice, pe care le-au dobândit deja pe șantierele de restaurare, am considerat că reprezintă un bun prilej de a le îmbogăți substanțial, dându-le ocazia să participe la acest curs interactiv susținut de Anca FILIP, Ștefan MĂNCIULESCU, Radu MEDREA și Köllő Miklós.

Membrii juriului au avut ocazia, grație experienței lor profesionale bogate, teoretice, dar mai ales practice, să comenteze lucrările depuse în concursul BNA 2026 la secțiunile respective, mai ales referindu-se la cele nominalizate și care au primit premii. Din aceste discuții, important va fi ca studenții să înțeleagă criteriile pe baza cărora s-a făcut evaluarea lucrărilor și să rețină, pentru activitatea lor viitoare, care sunt măsurile corecte pe care trebuie să le propună în proiectele lor viitoare, când își vor exercita profesia.

Pentru acest eveniment am pregătit și un studiu de caz, drept care i-am invitat pe arhitecții Cristina CONSTANTIN și Cosmin PAVEL să prezinte în detaliu lucrarea lor cu care au participat la concurs și care a fost premiată la secțiunea „RESTAURAREA MONUMENTELOR DE ARHITECTURĂ”.

MIRCEA ȚIBULEAC

link video: <https://we.tl/t-h2MRGxWhroQcGaSc>

Centrul nostru de Cultură Arhitecturală funcționează de aproape zece ani și a găzduit, de-a lungul timpului, numeroase evenimente la care unii dintre dumneavoastră ați participat, iar alții ați fost chiar voluntari. Le mulțumesc și pe această cale celor care se implică ori de câte ori este nevoie și sper ca această deschidere să continue și în rândul generațiilor mai tinere. Recent, am participat la Conferința Uniunii Arhitecților din România, unde au avut loc alegeri pentru un nou mandat de patru ani. În urma acestora, îmi continui activitatea în Senatul Uniunii, funcție pe care o ocup neîntrerupt de 31 de ani.

Cu ocazia acestui nou mandat, am considerat important să nu „plec cu mâna goală” și am propus organizarea unui eveniment dedicat secțiunilor de restaurare și reabilitare din cadrul Bienalei de anul trecut. Deși bienala nu a avut loc la Sibiu în formatul obișnuit, aceste secțiuni au rămas deosebit de relevante și am dorit să le aducem în fața dumneavoastră într-o formă aplicată.

Inițial gândit ca un simplu vernisaj, evenimentul a evoluat într-un format de tip curs, tocmai pentru a oferi o perspectivă mai aplicată și mai solid fundamentată. Nu consider că am calitatea de a preda în mod formal, motiv pentru care am invitat specialiști care pot susține această abordare cu argumente profesionale solide.

În acest context, doamna Anca Filip, curator al secțiunii și cercetător în cadrul Institutului Național al Patrimoniului, va prezenta conținutul evenimentului. De asemenea, vor interveni online, prin Zoom, doi membri ai juriului aflați la Paris, Ștefan Mănciulescu și Radu Medea.

Aceștia vor expune criteriile de jurizare și vor analiza, pe rând, câteva dintre proiectele nominalizate și premiate. Vă încurajez să urmăriți cu atenție aceste prezentări, deoarece ele oferă repere esențiale pentru înțelegerea modului în care se construiește un proiect de restaurare. În esență, este vorba despre înțelegerea corectă a unui monument și despre aplicarea unor criterii profesionale riguroase, care pot face diferența între un demers obișnuit și unul valoros, recunoscut.

Sper ca această întâlnire să vă ofere informații utile și repere clare pe care le veți putea folosi în practica profesională viitoare.

ANCA FILIP

link video: <https://we.tl/t-fcgC1aYjE1miqvV4>

Sunt arhitectă și lucrez de mult timp la Institutul Național al Patrimoniului, în domeniul protecției monumentelor istorice. Am urmat și un curs postuniversitar de lungă durată în restaurarea monumentelor istorice, la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București, la finalul anilor '90, într-o perioadă în care astfel de programe funcționau încă în mod constant.

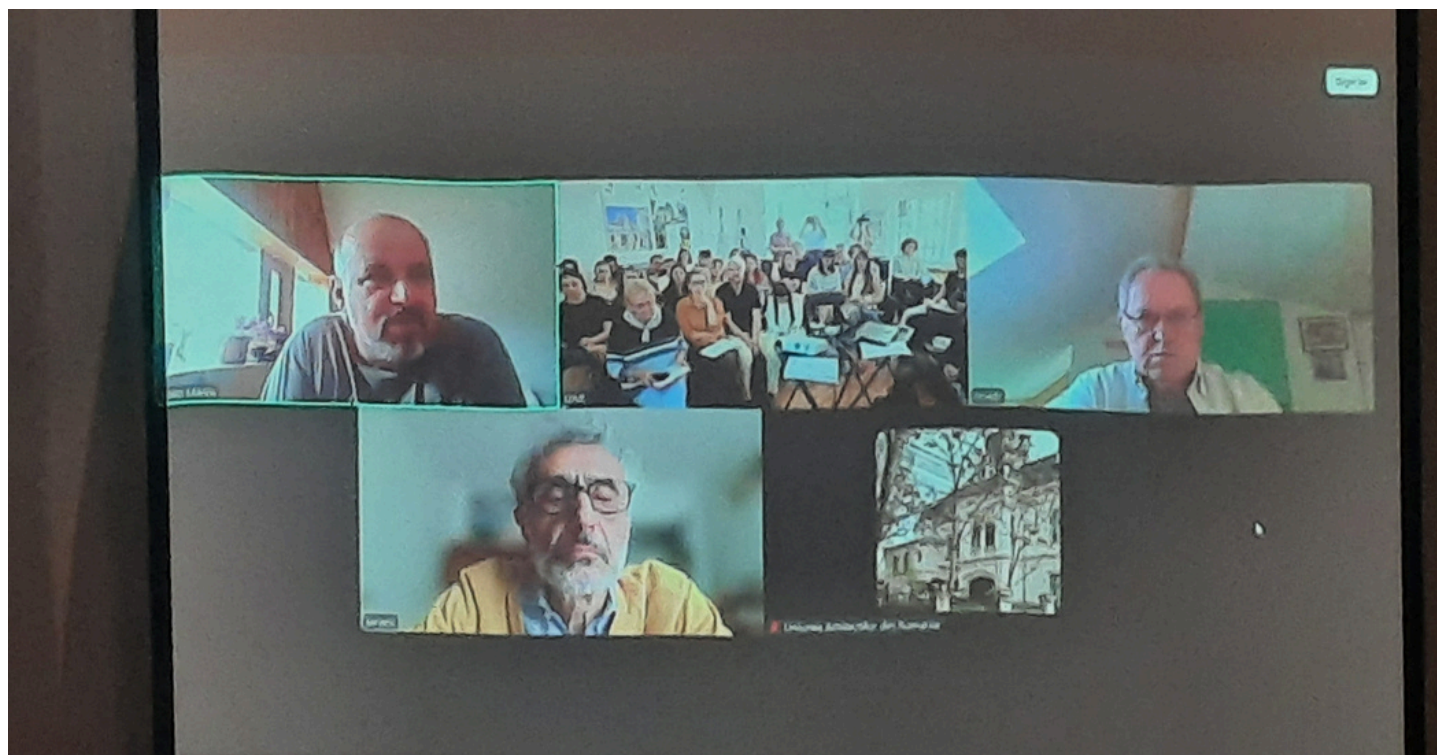
Una dintre specializările mele este atestarea în domeniul protejării monumentelor istorice și sper ca această experiență să vă poată fi utilă, mai ales dacă sunteți interesați de direcțiile profesionale prin care vă puteți valorifica studiile de arhitectură.

Intervenția mea este legată de Bienala de Arhitectură, organizată de Uniunea Arhitecților din România încă din 2002, un eveniment de amploare care include numeroase secțiuni tematice. Am avut rolul de curator pentru două dintre acestea, dedicate restaurării monumentelor istorice și reabilitării și reconversiei clădirilor de patrimoniu.

Bienala cuprinde 19 secțiuni, structurate în nouă mari categorii. Printre acestea se numără Arhitectura Locuirii, cu secțiuni dedicate locuințelor individuale și colective; Arhitectura Socială și Comercială a Comunităților; Arhitectura Patrimoniului, care include restaurarea și reabilitarea clădirilor istorice; Arhitectura de Interior; Arhitectura Spațiului Public, cu design urban, peisagistic și infrastructură; precum și Arhitectura Modernă.

De asemenea, există o secțiune dedicată arhitecturii rurale și revitalizării satului, o zonă a educației în arhitectură, care include atât diploma, cât și lucrările studenților și ale arhitecților aflați la început de drum, precum și categoria Cultura Arhitecturii, care reunește publicații, fotografie și film de arhitectură. Pentru toate aceste secțiuni, condiția de participare este ca proiectele să fi fost realizate în ultimii ani, ceea ce asigură un nivel de actualitate și relevanță profesională ridicat.

KÖLLŐ MIKLÓS

link video: <https://we.tl/t-JQZe8pqJn5HEJBxh>

Ne-am propus ca, mai întâi, să fie prezentate criteriile generale de jurizare, iar apoi să fie analizate cazuri concrete din proiectele nominalizate și premiate, pentru a înțelege ce a fost considerat valoros, ce putea fi îmbunătățit și ce înseamnă, în practică, o intervenție corectă asupra patrimoniului.

În cadrul Bienalei, am observat o creștere constantă a numărului de proiecte dedicate patrimoniului, ceea ce este un semn foarte bun. În contextul fondului construit existent, direcția firească nu mai este exclusiv construcția nouă, ci reabilitarea și valorificarea a ceea ce există deja. În multe situații, diferențele dintre restaurare, reabilitare sau chiar alte domenii ale arhitecturii sunt mai degrabă teoretice, în practică fiind vorba despre un singur demers coerent asupra mediului construit.

O problemă importantă rămâne însă calitatea etapelor de pregătire și a execuției. Deși documentațiile preliminare sunt uneori foarte bine realizate, intervențiile din șantier pot modifica semnificativ rezultatul final. Lipsa meșterilor specializați și dificultățile de pe șantier influențează decisiv calitatea lucrărilor, iar uneori descoperirile făcute în timpul execuției nu mai pot fi integrate în proiect din motive financiare sau administrative.

În cadrul jurizării, am parcurs peste 2500 de kilometri pentru a vizita șantierele și proiectele nominalizate. Această evaluare directă a dus, în mod firesc, la reșezarea unor clasamente și la o înțelegere mai realistă a calității intervențiilor. Nu dimensiunea investiției este decisivă, ci calitatea gestului arhitectural, respectul față de sit și modul în care este tratat patrimoniul existent.

Un alt mesaj important al juriului privește valoarea arhitecturii existente, în special a celei moderne și interbelice, care se află într-un proces accelerat de degradare sau dispariție. Este esențial ca această moștenire să fie recunoscută și protejată, înainte de a fi pierdută iremediabil.

În final, direcția generală rămâne una optimistă: tot mai multe proiecte arată interes pentru reabilitare, iar aceasta este, cred, direcția corectă. Clădirile existente nu sunt simple relicve, ci pot fi regândite și adaptate pentru uzul contemporan, cu respect față de ceea ce au fost și pot continua să fie.

ȘTEFAN MĂNCIULESCU

link video: <https://we.tl/t-yXTYtMQDOFSXFa7>

Este evident că diferența dintre un proiect autorizat și ceea ce se execută efectiv reprezintă una dintre marile probleme ale sistemului de protecție a monumentelor istorice din România. În mod ideal, o autorizație ar trebui să garanteze că rezultatul final respectă proiectul inițial, însă în practică acest lucru nu se întâmplă întotdeauna.

În Franța, de exemplu, sistemul de control este mult mai riguros. Serviciile de monumente istorice efectuează verificări pe șantier, emit observații și corecții obligatorii, iar nerespectarea acestora poate duce la sancțiuni clare. Este un mecanism real de control al calității, aplicat constant.

Dincolo de diferențele punctuale, există și un context mai larg: o cultură profesională unitară. În Franța există o comunitate solidă de specialiști în patrimoniu, formați în aceleași școli și în cadrul acelorași structuri profesionale, ceea ce asigură coerență și continuitate în intervențiile asupra monumentelor.

Un exemplu relevant este și Bulgaria, unde funcționează de peste două decenii o școală de restaurare bine structurată, cu program de doi ani și formare bilingvă, care a produs deja peste o sută de specialiști activi în domeniu. Acești absolvenți lucrează direct în administrație, pe șantiere și în instituțiile de patrimoniu, contribuind la consolidarea sistemului.

În România, din păcate, nu există încă o formă echivalentă de formare completă și coerentă în acest domeniu. Sistemul de atestare actual se bazează în mare măsură pe evaluări punctuale și interviuri, ceea ce nu poate substitui o formare solidă, de lungă durată, în cadrul unei școli specializate.

În alte țări, diploma obținută într-un astfel de program are valoare directă de recunoaștere profesională, echivalentă cu atestarea. În plus, și antreprenorii din domeniul restaurării sunt periodic reevaluați și recertificați, ceea ce asigură un control real al calității execuției. Fără o astfel de actualizare permanentă, accesul la licitații și lucrări publice este restricționat.

Aceste mecanisme creează un sistem în care competența este clar definită și verificată continuu. Este un model din care ar fi util să preluăm principii esențiale și în România, pentru a reduce decalajul dintre proiect, execuție și calitatea finală a intervențiilor asupra patrimoniului.

RADU MEDREA

link video: <https://we.tl/t-vd12qqn2htN139Em>

Aș dori să întăresc, în legătură cu cele spuse de Miklos, o idee importantă privind limitele dintre monument și sit, o distincție care, în practică, nu ar trebui tratată rigid. Pentru mine, fiind din Sibiu, această perspectivă este cu atât mai sensibilă. Monumentul istoric nu este un obiect izolat, precum un tablou mutat dintr-un loc în altul, ci este „încadrat” și definit de contextul său.

Dacă nu privim patrimoniul în ansamblu — nu doar ca obiect singular, ci ca valoare construită din relația dintre elemente — pierdem o parte esențială din înțelegerea lui. Este un lucru care, din fericire, începe să fie mai bine înțeles astăzi.

Aș vrea să revin și la ideea, exprimată foarte clar de Ștefan Mănciulescu și Mikloș Kolló, privind rolul arhitectului de proiect și implicarea sa directă pe șantier. Din experiență, inclusiv în colaborări precum cea de la Institutul Francez din București, am observat că prezența arhitectului pe șantier în România este fundamental diferită față de alte contexte, precum cel francez. Responsabilitatea profesională este percepută diferit, inclusiv din punct de vedere juridic și cultural.

Șantierul ar trebui să fie o continuare firească a proiectului, nu o etapă separată. În realitate, însă, această continuitate se pierde adesea.

În ceea ce privește restaurarea, aș sublinia câteva principii esențiale. În primul rând, este nevoie de sensibilitate față de istorie și tradiție, care devine motorul curiozității profesionale. Fără această curiozitate, este dificil să intri real în domeniul restaurării.

De asemenea, în restaurare, personalitatea arhitectului trebuie să funcționeze diferit față de arhitectura nouă. Nu mai este vorba despre afirmare individuală, ci despre supunerea proiectului interesului monumentului. Intervenția corectă se bazează întotdeauna pe studii prealabile interdisciplinare: analiza stării de conservare, evaluarea autenticității, expertiza structurală și estimarea realistă a costurilor și priorităților.

Un aspect important, confirmat și în cadrul jurizării, este că valoarea unei restaurări nu depinde de mărimea investiției. Putem avea intervenții modeste financiar, dar de o calitate excepțională, precum în cazul Turnului Măcelarilor, și proiecte foarte costisitoare, precum Cazinoul din Constanța, care, deși remarcabil din multe puncte de vedere, ridică întrebări dacă îl raportăm strict la criteriile restaurării. Nu suma investită este decisivă, ci calitatea rezultatului și modul în care sunt respectate principiile intervenției.

COSMIN PAVEL

link video: <https://we.tl/t-kUoSJ94MmKoU5mW8>

O salut pe doamna Anca Filip, precum și pe distinșii membri ai juriului. Pe domnul Ștefan Mănciulescu am avut ocazia să-l întâlnesc acum doi ani, într-o vizită a juriului în orașele din Transilvania, iar domnul Köllő Miklós ne-a fost gazdă și ghid în mai multe proiecte de restaurare din zonă. Pe domnul Radu Medea îmi doresc să-l întâlnesc, mai ales în contextul discuțiilor despre patrimoniul modernist, la care a făcut referire și doamna Anca Filip.

Voi prezenta pe scurt proiectul Turnului Măcelarilor din cetatea Sighișoarei, un obiect arhitectural aparent modest, dar cu o importanță istorică majoră. Deși este unul dintre cele mai mici și mai puțin spectaculoase turnuri ale cetății, cercetările arată că păstrează într-o formă foarte autentică istoria Sighișoarei, nefiind afectat semnificativ de incendiul din 1876 sau de intervenții ulterioare majore.

Cetatea Sighișoarei începe să se contureze din secolul al XII-lea, iar fortificația se dezvoltă de-a lungul mai multor secole, ajungând la apogeu cu 14 turnuri, mai multe bastioane și barbacane care apărau accesul în cetate. În timp, odată cu procesul de demantelare din secolul al XIX-lea și cu dezvoltarea urbană, o parte dintre aceste structuri au dispărut, rămânând astăzi doar nouă turnuri.

Turnul Măcelarilor se remarcă printr-o poziționare mai puțin vizibilă în ansamblu, dar și printr-o formă hexagonală suplă, cu o exprimare defensivă bine conservată. Deși aparent discret, el păstrează elemente esențiale ale sistemului de fortificare, inclusiv urmele unei barbacane transformate ulterior în bastion.

Proiectul de restaurare a fost inițiat de Fundația Mihai Eminescu Trust din Sighișoara, în colaborare cu specialiști în restaurare și cu sprijinul unei echipe cu experiență în intervenții asupra patrimoniului fortificat. Intervenția a urmărit punerea în valoare a autenticității structurii și integrarea ei în lectura coerentă a ansamblului medieval.

BISERICILE FORTIFICATE PATRIMONIU CU VIITOR

DE ANA DONȚU

foto&video:

MIRCEA ȚIBULEAC

Marți, 9 iunie 2026, la Centrul de dialog și cultură „Friedrich Teutsch” din Sibiu a avut loc vernisajul expoziției „Biserici fortificate: patrimoniu cu viitor”, un proiect dedicat celor care contribuie la conservarea, valorificarea și promovarea unuia dintre cele mai reprezentative peisaje culturale ale Transilvaniei.

Concepută de dr. Gerhild Ingrid Rudolf, directoarea Casei Teutsch, expoziția reunește peste 15 parteneri – instituții, asociații, fundații și inițiative din România și din străinătate – care activează în domenii diverse, de la restaurarea monumentelor istorice și cercetare, până la turism cultural, educație, ecologie și dezvoltare comunitară.

Gândită ca un veritabil „târg al posibilităților” pentru peisajul bisericilor fortificate, expoziția oferă o imagine amplă asupra eforturilor depuse pentru protejarea și revitalizarea acestui patrimoniu unic. Vizitatorii pot descoperi proiecte desfășurate de parohiile Bisericii Evanghelice C.A. din România, programe finanțate din fonduri europene, inițiative locale și internaționale, precum și exemple de bune practici care demonstrează că monumentele istorice pot deveni resurse active pentru comunitățile contemporane.

În centrul proiectului se află ideea colaborării. Organizatorii își propun să creeze punți între diferiți actori implicați în viața bisericilor fortificate și să stimuleze schimbul de experiență, promovarea soluțiilor inovatoare și dezvoltarea unor noi parteneriate. Expoziția aduce împreună perspective complementare din domeniile arhitecturii, istoriei artei, restaurării, turismului, culturii, educației și comunicării, ilustrând complexitatea procesului de conservare a patrimoniului.

Mai mult decât o prezentare a unor proiecte existente, „Bisericile fortificate: patrimoniu cu viitor” este o reflecție asupra modului în care aceste monumente, construite de-a lungul secolelor ca spații de refugiu și coeziune comunitară, își pot găsi un rol relevant și în societatea contemporană. Expoziția evidențiază faptul că viitorul lor depinde nu doar de lucrările de restaurare, ci și de capacitatea comunităților și a instituțiilor de a le reda viață prin activități culturale, educative și turistice.

Proiectul este realizat cu sprijinul Consistoriului Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România, al Landului Carintia și al unor sponsori privați. Expoziția este însoțită de o broșură informativă și va continua pe parcursul verii printr-o serie de prezentări și conferințe dedicate patrimoniului bisericilor fortificate.

Expoziția poate fi vizitată la Centrul de dialog și cultură „Friedrich Teutsch” până la 30 septembrie 2026, oferind publicului ocazia de a descoperi nu doar istoria acestor monumente, ci și rețeaua de oameni și organizații care lucrează pentru ca ele să rămână un patrimoniu viu, cu un viitor.

CRISTIAN CISMARU

directorul Fundației Biserici Fortificate

Fundația Biserici Fortificate este instituția prin care Biserica Evanghelică din România implementează strategii și programe dedicate patrimoniului din sudul Transilvaniei, pe un teritoriu vast care se întinde de la Orăștie până la nord de Sighișoara. Misiunea noastră este de a reda acestor monumente istorice nu doar stabilitatea fizică, ci și locul firesc în viața comunităților și în peisajul cultural al regiunii.

Realitatea cu care ne confruntăm astăzi este însă una dificilă. Dintre cele 164 de biserici fortificate aflate în grija Bisericii Evanghelice, multe se află într-o stare avansată de degradare, iar în peste 90% dintre localități comunitățile care le-au construit și întreținut de-a lungul secolelor aproape că nu mai există.

În același timp, modelul de finanțare s-a schimbat radical: cea mai mare parte a fondurilor necesare conservării provine astăzi din surse publice – europene, naționale sau internaționale – în timp ce posibilitățile proprietarilor de a susține aceste monumente din resurse proprii sunt tot mai limitate.

Din acest motiv, considerăm că responsabilitatea pentru viitorul bisericilor fortificate trebuie împărtășită de un cerc mai larg de actori: comunități locale, vizitatori, instituții publice, organizații și susținători ai patrimoniului. Conservarea rămâne prioritatea noastră principală, prin programe de întreținere curentă, intervenții de urgență și lucrări de restaurare. Însă experiența ultimilor ani ne-a arătat că protejarea patrimoniului nu poate fi separată de revitalizarea lui.

De aici a apărut orientarea noastră către turismul lent și către proiecte care readuc oamenii în jurul acestor monumente. Un exemplu este Casa Clopotarului din Curciu, unde o clădire istorică a fost transformată într-o unitate de cazare care generează venituri, creează locuri de muncă și oferă vizitatorilor o experiență autentică a patrimoniului local. În aceeași direcție se înscrie și programul FortiVacation, prin care organizăm evenimente culturale, gastronomice și educative în satele cu biserici fortificate.

Scopul acestor inițiative nu este doar atragerea turiștilor, ci construirea unui model sustenabil prin care patrimoniul să genereze resurse pentru propria sa conservare. Fiecare vizită, fiecare eveniment și fiecare donație contribuie la menținerea vie a acestor monumente și demonstrează că ele pot avea un rol activ în prezent, nu doar o valoare istorică legată de trecut.

Cred că viitorul bisericilor fortificate depinde tocmai de această capacitate de a îmbina conservarea cu utilizarea responsabilă, patrimoniul cu dezvoltarea locală și memoria cu viața comunitară. Numai astfel vom putea transforma aceste monumente din spații aflate în risc de abandon în repere vii ale Transilvaniei contemporane.

GERHILD INGRID RUDOLF

directoarea Casei Teutsch

Bisericile fortificate reprezintă unul dintre cele mai valoroase și mai distinctive elemente ale patrimoniului cultural al Transilvaniei. Construite de comunitățile săsești în Evul Mediu, ele au fost deopotrivă locuri de cult, spații de refugiu și centre ale vieții comunitare. Astăzi, însă, multe dintre aceste monumente se confruntă cu o provocare fundamentală: dispariția comunităților care le-au creat și le-au întreținut timp de secole.

Biserica Evanghelică C.A. din România, moștenitoarea acestui patrimoniu, este astăzi o biserică minoritară, cu aproximativ 10.000 de membri răspândiți în întreaga țară. În acest context, întrebarea esențială devine: cine sunt moștenitorii acestui patrimoniu și cum îl putem transmite mai departe?

Răspunsul nu poate veni dintr-o singură direcție. Conservarea și valorificarea bisericilor fortificate presupun colaborarea unui număr impresionant de actori: instituții ale Bisericii Evanghelice, comunități locale, organizații din România și Germania, fundații, universități, specialiști în restaurare, operatori culturali și organizații din domeniul turismului. Fiecare contribuie diferit, dar toate aceste eforturi au un scop comun: păstrarea vie a unui patrimoniu care depășește granițele unei singure comunități.

Expoziția și programul „Bisericile fortificate – patrimoniu cu viitor” au fost concepute tocmai pentru a face vizibilă această rețea de inițiative și pentru a aduce împreună exemple de bună practică. Ele arată că salvarea patrimoniului nu înseamnă doar restaurarea unor ziduri, ci și cercetare, educație, activități culturale, turism responsabil, implicarea tinerilor și revitalizarea comunităților locale.

Există numeroase exemple încurajatoare: proiecte de restaurare realizate cu fonduri europene, programe de documentare și inventariere a patrimoniului, școli de vară pentru studenți și restauratori, inițiative de revitalizare a satelor, proiecte de ecoturism și evenimente culturale care readuc oamenii în jurul acestor monumente. Unele biserici au fost salvate prin efortul unor comunități locale, altele prin implicarea foștilor locuitori stabiliți în Germania sau prin inițiativa unor organizații dedicate patrimoniului.

Toate aceste exemple demonstrează că viitorul bisericilor fortificate depinde de capacitatea noastră de a construi parteneriate și de a găsi noi forme de utilizare și de valorizare. Patrimoniul nu poate supraviețui doar prin conservare pasivă; el are nevoie de oameni, de activități și de sens în prezent. De aceea, tema patrimoniului cu viitor nu este doar un titlu de expoziție, ci o invitație la responsabilitate comună. Bisericile fortificate nu sunt doar mărturii ale trecutului, ci resurse culturale vii, capabile să genereze educație, dialog, dezvoltare locală și identitate. Viitorul lor depinde de măsura în care vom reuși să transformăm moștenirea primită într-o responsabilitate împărtășită.

Rolul și efectele legislației în istoria urbană a capitalei

În cadrul Conferinței Naționale a Uniunii Arhitecților din România, desfășurată pe 16 mai 2026 la ARCUB – Hanul Gabroveni, participanții au avut ocazia să ia parte la un moment cultural dedicat reflecției asupra istoriei și dezvoltării Bucureștiului. Evenimentul s-a înscris în seria de conferințe susținute de profesorul Nicolae Lascu, inițiată de președintele UAR, arh. Ileana Tureanu, și realizată în parteneriat cu ARCUB.

Seara a fost deschisă de Ioana Alexe, redactor-șef al revistei Arhitectura, care a prezentat parcursul acestui ciclu de conferințe desfășurat în ultimele câteva luni și dedicat unor teme esențiale din istoria urbană a Capitalei. Au fost amintite conferințele consacrate evoluției Bucureștiului între regulă și întâmplare, dezvoltării învățământului universitar, spațiilor verzi ale orașului și rolului concursurilor de arhitectură în realizarea marilor proiecte urbane. În acest context, cea de-a cincea întâlnire a seriei a propus o incursiune într-un subiect mai puțin discutat, dar fundamental pentru înțelegerea transformărilor orașului: rolul și efectele legislației în istoria urbană a Bucureștiului.

IOANA ALEXE

Bună seara și bine ați venit!

Mă bucur să vă avem alături la această nouă întâlnire din seria de conferințe susținute de domnul profesor Nicolae Lascu, un proiect inițiat de doamna Ileana Tureanu și realizat în parteneriat cu Primăria Capitalei, prin ARCUB.

Domnul profesor a susținut patru conferințe care au oferit publicului perspective valoroase asupra istoriei și evoluției Bucureștiului. Seria a debutat cu conferința „Bucureștii între regulă și întâmplare”, dedicată dezvoltării orașului și modului în care acesta s-a construit între planificare și spontaneitate. A urmat conferința consacrată Bucureștiului universitar, găzduită la sediul Uniunii, apoi cea dedicată Spațiilor verzi ale Capitalei, iar cea de-a patra întâlnire a avut ca temă Concursul de arhitectură ca instrument major al realizării marilor proiecte urbane.

În această seară avem ocazia să ascultăm cea de-a cincea conferință, intitulată „Rolul și efectele legislației în istoria urbană a Capitalei”, o temă care ne invită să înțelegem mai bine modul în care cadrul legislativ a influențat transformarea Bucureștiului de-a lungul timpului și felul în care deciziile administrative au modelat orașul pe care îl cunoaștem astăzi.

Vă mulțumim pentru prezență și vă invităm să îl ascultați pe domnul profesor Nicolae Lascu.

„Tema pe care am ales să o abordez astăzi este una care privește direct activitatea noastră ca arhitecți și urbanisti: rolul și efectele legislației în evoluția orașului. Mă voi referi la acest subiect din perspectiva istoriei urbane, domeniu care mă preocupă de multă vreme și care oferă o cheie importantă pentru înțelegerea transformărilor prin care trece un oraș.

Consider că este foarte dificil să înțelegem evoluția unui oraș fără să cunoaștem legislația care i-a influențat dezvoltarea. Dincolo de caracterul lor administrativ sau juridic, regulamentele de construcție au avut un rol fundamental în configurarea formei urbane. Ele au stabilit relația dintre clădiri și stradă, dintre construcții și parcelă, au influențat tipologiile de locuire și, în cele din urmă, au modelat imaginea orașului.

În cazul Bucureștiului, procesul de modernizare urbană începe în prima jumătate a secolului al XIX-lea, odată cu apariția primelor reglementări moderne. Acestea introduc preocupări noi pentru organizarea spațiului public, pentru lățimea străzilor, pentru piețe și zone de promenadă, marcând începutul unei noi etape în dezvoltarea Capitalei.

Pe măsură ce orașul crește, și legislația devine mai complexă. Dacă primele regulamente urmăreau doar câteva aspecte esențiale, în timp apar prevederi tot mai detaliate privind aliniamentele, retragerile, modul de ocupare a terenului și raporturile dintre construcții și spațiul public. Toate aceste elemente contribuie la formarea unei structuri urbane coerente și explică multe dintre caracteristicile orașului pe care îl cunoaștem astăzi.

Un moment important îl reprezintă Regulamentul de construcții din 1939, care reunește și sintetizează experiența acumulată până atunci. Deși aplicarea sa a fost afectată de război și de schimbările politice care au urmat, multe dintre principiile sale au continuat să influențeze practica urbanistică și după aceea.

Privind retrospectiv, observăm că legislația urbană nu reprezintă doar o succesiune de norme și restricții. Ea reflectă modul în care fiecare epocă și-a imaginat dezvoltarea orașului și relația dintre interesul public și cel privat. Din această perspectivă, istoria reglementărilor urbane devine, de fapt, o parte esențială a istoriei orașului însuși.”

PUNCT FIERBINTE LA MĂNĂSTIREA URSULINELOR

TRANSILVANIA-EXTRAVAGANZA LUI ȘTEFAN CÂLȚIA

SAU

AMBULANȚA PENTRU MONUMENTE LA 10 ANI?

DE MIRCEA ȚIBULEAC

La ultimele întâlniri ale Clubului de Arhitectură Vernaculară, găzduite la noi, la Centrul de Cultură Arhitectură UAR Sibiu, membrii soseau la ședință direct de pe șantier, în salopete și bocanci. Din prima clipă am intuit că ceva serios se întâmpla la Mănăstirea Ursulinelor. Acești tineri entuziaști sunt studenți, dar și proaspeți arhitecți absolvenți ai Secției de Restaurare și Reabilitare a Facultății de Restaurare, aparținând Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București. Ei sunt voluntarii cu care Ambulanța pentru Monumente a intervenit la Mănăstirea Ursulinelor.

Cred că, din motive strategice, s-a păstrat secretul lucrărilor până cu câteva zile înainte. Simțeam că se apropia momentul să aflu adevărul despre ce se întâmpla. Nu doream să mă mulțumesc cu frânturi de informații venite „pe surse”, motiv pentru care am acționat. După câteva încercări telefonice eșuate și mesaje trimise, am fost contactat de Eugen Vaida, care mi-a explicat ce se întâmpla de fapt la mănăstire și de ce s-a păstrat discreția până în ultimul moment. La finalul discuției, m-a invitat la deschiderea oficială, vineri, 19 iunie 2026, la ora 17:00.

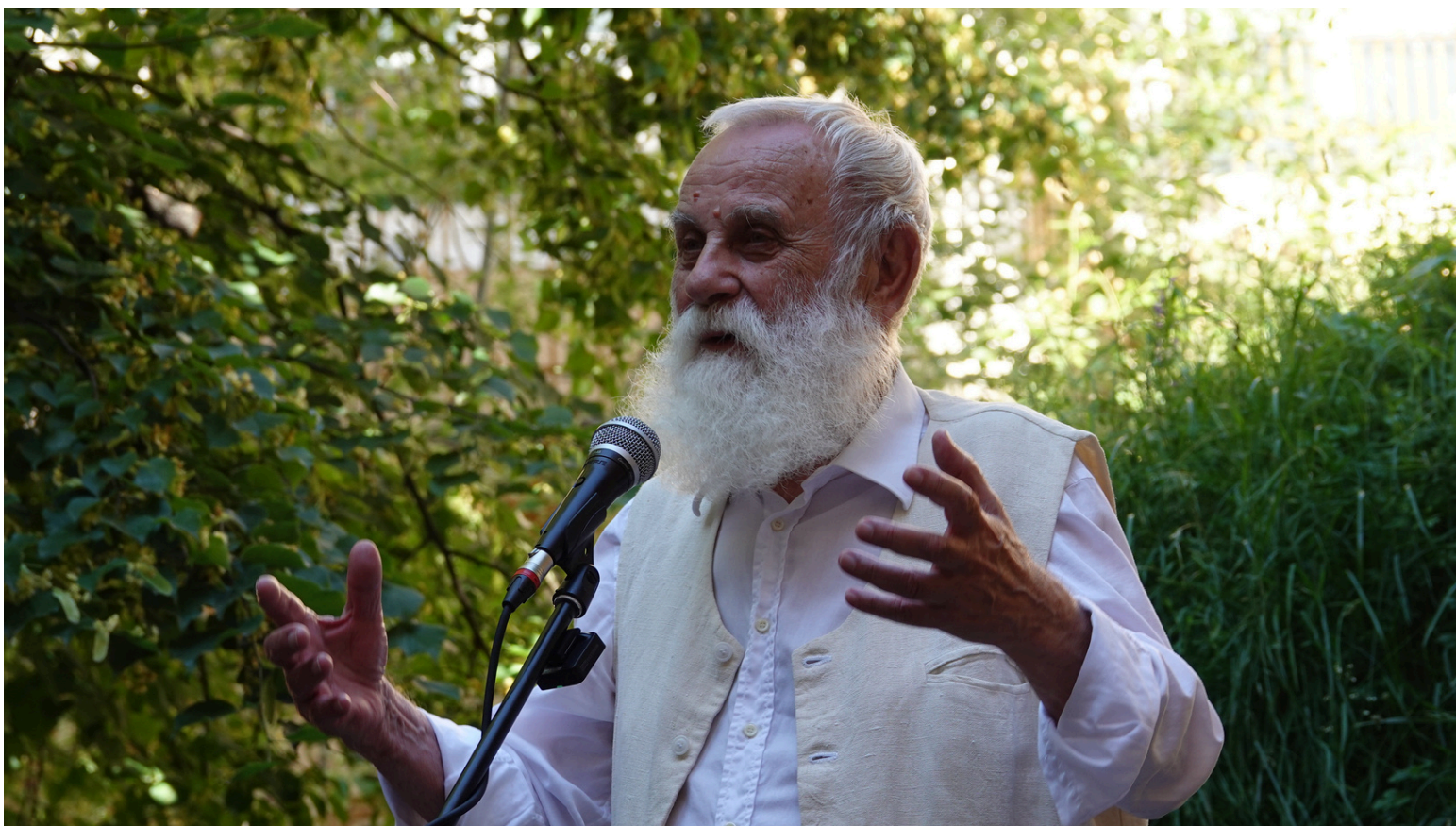
M-am prezentat cu o oră înainte, ca să fiu sigur că prind un loc ideal „de tragere”. În fața clădirii, la intrare, era deja adunată o mulțime însemnată de persoane, sibieni și foarte mulți turiști care, în aceste 10 zile ale festivalului, împânzesc orașul. Am reușit să mă strecur până la intrare grație ecusonului pe care stă scris „Reporter pentru publicațiile UAR”. Cu toate acestea, ghinion: era să nu pot intra în lipsa invitației tipărite. S-a rezolvat totuși, urra!, m-a recunoscut Veronica VAIDA, care m-a introdus rostind portarului cuvintele magice: „E de la Uniunea Arhitecților”.

Am așezat trepiedul aparatului de filmat, cu tot cu aparat, într-un loc care avea să se dovedească o poziție ideală „de tragere”. Înarmat cu celălalt aparat, am reușit să fac un tur complet al expozițiilor, inclusiv al celei din podul măreț al mănăstirii, trăgând pe parcurs peste două sute de cadre.

Mă dusesem pregătit și am și reușit să immortalizez în imagini întregul eveniment, video și foto. Pe baza lor reușim de fiecare dată să redactăm cu lux de amănunte articole în publicațiile UAR. Cu toate acestea, în cele ce urmează nu mă opresc cu relatarea în detaliu, deoarece acest lucru îl va face pas cu pas, într-un articol amplu, colega mea Ana Donțu, în B.I.U.A.R.-ul online de Sibiu. Îmi țin cuvântul. Mă opresc fără a relata în continuare despre cine și ce a spus moderatorul evenimentului, dl Emil Hurezeanu, curatorul expoziției, Liviana Dan, cât și ceilalți invitați speciali.

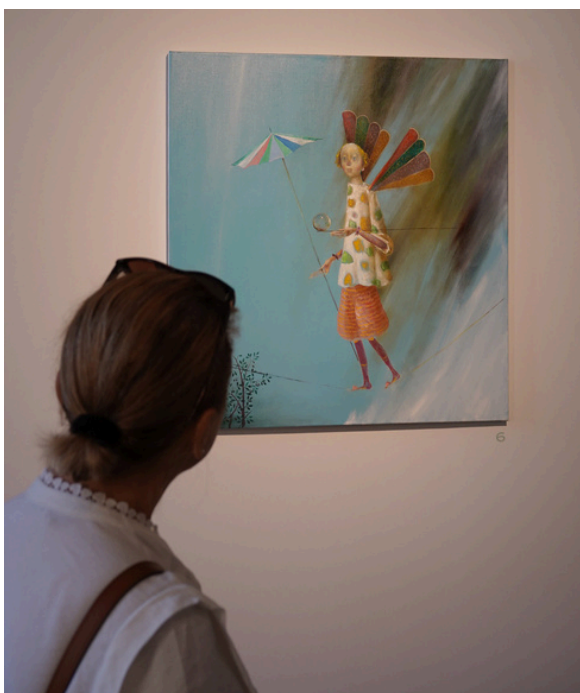
În continuare voi risca să-mi exprim o opinie critică personală în legătură cu ce s-a întâmplat de fapt vineri în mănăstirea salvată de la a deveni o ruină. A fost nevoie de o muncă titanică și de o determinare emoțională de excepție. Acestea, puse împreună, au făcut posibil ca în câteva luni să devină un spațiu neconvențional care găzduiește astăzi o demonstrație culturală de excepție.

Ideea unei expoziții dedicate lui Ștefan Câlția, am aflat de la Alexandra Mihali, directoarea artistică a evenimentului, s-a născut cu șase ani în urmă. Organizatorii evenimentului sibian, care duc faima Sibiului în lumea întreagă de 33 de ani, au avut ideea să-l abordeze pe maestrul Câlția cu rugămintea să-și expună opera în cadrul manifestărilor artistice care alcătuiesc Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu.

Înainte de a-mi exprima gândurile care mă frământă, am să o citez pe **Liviana Dan**, care în broșura expoziției spune:

„Transilvania/Extravaganza a fost gândită într-un spațiu înainte ca el să existe. Nu este o retrospectivă cronologică. Este o expoziție teoretică, densă, evocativă. Momentele de reprezentare: Sora, Țara Făgărașului, malul Oltului sunt marginea pădurii, marginea satului, pământul, grădina selectă, movila, locul, casa, oamenii cu meseriile lor (Dulgher) și visele lor (Vecina Hanelore), păsările, animalele, circul și teatrul – o floare, un răsărit...

Totul în spațiul Ursulinelor și în locul unde perfecțiunea este mai ușor de văzut decât frumusețea, adică în cabinetul de curiozități al Muzeului Brukenthal. În spațiul Ursulinelor și în spațiul Muzeului Brukenthal, topica și temele sunt coerente. Avem margini, avem locuri, avem structuri, avem plante și avem îngeri, inorogi și daruri. Și în cele două locuri poți să zbori deasupra grădinilor și a apei. Înțelegi că lumea a devenit mai bună pentru că Ștefan Câlția iubește cercurile albastre și cercurile albe, lumina și Transilvania.”

Pe măsură ce descărcam imaginile din aparate, mi s-a conturat părerea că cele două evenimente ar fi trebuit să fie ori una, ori alta, elegant spus, să nu se concureze. Am avut impresia că și maestrul Câlția îmi împărtășește opinia. În cuvântarea lui de la vernisaj, cât și în interviul dat Dariei Ghiu, el a încercat, cu cuvinte meșteșugite, să facă o legătură între ele, pomenind în mod repetat meritul de necontestat al Ambulanței pentru Monumente și, mai ales, al tinerilor voluntari care îi dau viață. Fără aportul lor, ideea Liviane Dan, reputat critic de artă și curatoare a expoziției, de a organiza acest proiect într-un spațiu neconvențional nu ar fi fost posibilă.

În opinia mea, sărbătoarea celor 10 ani de existență a Ambulanței pentru Monumente trebuia să facă parte dintr-un amplu festival de arhitectură organizat de breasla noastră a arhitecților, mult mai nimerit decât regretatul circ național pe care l-a „organizat” cu ocazia conferințelor de alegeri, culminând cu cea de la vârf.

Cu toate că sunt foarte trist și mâhnit de nivelul mizer la care s-a ajuns și în politică, și în breasla noastră, o să mă întorc la această excepție salutară, Ambulanța pentru Monumente, din fericire nu singulară, dacă mă gândesc, de exemplu, la cei peste 25 de ani de când Mihai Eminescu Trust salvează monumente din patrimoniul construit și le redă comunităților locale.

În toiul cuvântărilor Eugen asculta cu atenție aprecierile de necontestat aduse la adresa Ambulanței, dar sunt convins, mai ales sper, ca el privește în continuare în viitor cu încredere către “luminița de la capătul coridorului”.

Ajuns în podul generos al clădirii, mă întâmpină un panou pe care stă scris „Manifest pentru deschiderea podurilor istorice către public”, din care voi cita câteva paragrafe:

„Principala activitate a Ambulanței pentru Monumente din ultimii 10 ani a fost să ofere pălărie și bocanci monumentelor istorice. Prin cele peste 100 de șarpante istorice pe care le-am consolidat sau protejat, considerăm că avem astăzi o imagine de ansamblu asupra acestui fenomen, asupra varietății formelor de expresie și a esențelor de lemn folosite...”

„Ascunse deasupra tavanelor și a bolților, aceste adevărate fragmente de păduri au supraviețuit, în multe cazuri, sute de ani. Ele păstrează urmele meșterilor care le-au cioplit, ale intervențiilor și transformărilor succesive, ale comunităților care au ridicat aceste clădiri și le-au transmis mai departe din generație în generație.”

„Ne propunem să lansăm un apel pentru deschiderea șarpantelor istorice către vizitare. Așa cum avem decorații, picturi, feronerie sau tâmplării care definesc un stil istoric, avem și șarpante care corespund acestor stiluri (romanic, gotic, baroc sau eclectic) și care ne oferă informații esențiale despre istoria construcțiilor de lemn din România. Ele nu sunt doar structuri tehnice, ci documente construite care spun povestea evoluției arhitecturii, a meșteșugurilor și a comunităților care au ridicat aceste clădiri.”

„Procesul de înțelegere și valorificare a acestor șarpante a fost încetinit și de programa principalelor universități de arhitectură și inginerie din țară, concepută aproape exclusiv pe construcții din beton armat, metal și lemn stratificat, în timp ce cunoașterea structurilor istorice de lemn rămâne un subiect marginal, deși acestea reprezintă una dintre cele mai valoroase expresii ale patrimoniului construit din România.”

Al doilea panou din traseul de vizitare este dedicat expoziției aniversare a Ambulanței pentru Monumente, din al cărei text, redactat de arh. stag. Cezara Matei, voi spiciu câteva fragmente care mi s-au părut cele mai importante pentru a demonstra ceea ce vreau să vă transmit prin intermediul acestui articol:

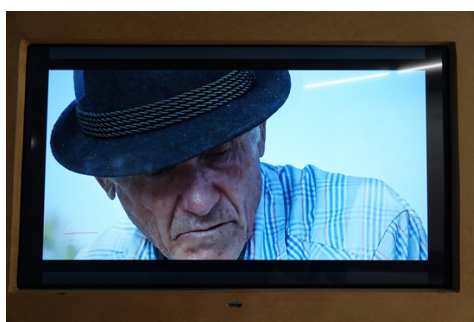
„Expoziția «Ambulanța pentru Monumente. 10 ani. 100 de monumente salvate» propune o călătorie în această lume nevăzută. Amplasată în șarpanta Mănăstirii Ursulinelor, aici unde s-a încheiat cea mai amplă intervenție de punere în siguranță realizată de organizație, expoziția funcționează ca o deschidere simbolică a podurilor către public, dar și a întregului ecosistem construit în jurul Ambulanței pentru Monumente.

În ultimii 10 ani, Ambulanța pentru Monumente a devenit una dintre cele mai active inițiative de patrimoniu din România printr-un model de intervenție bazat pe colaborarea dintre meșteri, voluntari, specialiști, proprietari, comunități locale, administrații și coordonatori. Dincolo de cele peste o sută de monumente salvate, organizația a construit o infrastructură umană dificil de cuantificat: relații, forme de încredere, practici comune, experiențe colective și o cultură a responsabilității față de patrimoniu.

Expoziția documentează deopotrivă rezultatele vizibile ale intervențiilor și mecanismele lor interioare. Ea urmărește procese care preced restaurarea propriu-zisă: efortul fizic, timpul petrecut împreună, schimburile de cunoștințe dintre generații și felul în care un șantier devine, temporar, o formă de comunicare. Organizată ca o expoziție din culise, prezentarea aduce în prim-plan unelte, arhive de șantier, fragmente materiale, mărturii și perspective personale asupra intervențiilor. Fiecare categorie umană implicată în Ambulanță, de la meșter la voluntar sau beneficiar, construiește o altă înțelegere a patrimoniului și o altă relație cu ideea de salvare. Împreună, acestea formează o imagine despre ceea ce înseamnă grija colectivă pentru monumente.

Această expoziție este un gest de recunoștință. Un proiect realizat de voluntarii Ambulanței pentru Monumente pentru Ambulanța pentru Monumente, pentru șantierele care au schimbat clădiri și oameni, pentru prietenii, oboseala, memoria și sensul care se acumulează în timp. Și pentru convingerea că patrimoniul nu supraviețuiește doar prin restaurare, ci prin comunitățile care aleg să îl însușească.”

Vă mai rețin atenția deoarece mi se pare foarte important să aflați cui i se cuvin mulțumiri, nu neapărat pentru realizarea expoziției, deși nici acest aspect nu poate fi neglijat, ci pentru munca și dăruirea cu care au contribuit la reabilitarea acestui spațiu, astfel încât să poată deveni, într-un timp record, gazda unui eveniment atât de important.

Momentul în care s-a deschis publicului a fost perfect ales. Cu toate că a necesitat mobilizarea unui efort deosebit, consider că a meritat cu prisosință. Nu cunosc amănunte despre felul în care s-au petrecut lucrurile, deoarece acești minunați inițiatori și voluntari sunt marcați de o modestie excesivă. Spun de fiecare dată, și repet și cu această ocazie, că modestia este o calitate incontestabilă, dar în doze exagerate îi dezavantajează pe cei care o practică, lăsând loc afirmării impostorilor.

Revenind la cei care merită din plin mulțumiri, aflăm care sunt „vinovații” pentru această realizare:

Organizare și coordonare: Eugen VAIDA, greu de prins la telefon, după cum am mai spus, Veronica RĂILEANU, Diana IABRAȘU, Radu POPA, Amina PARASCĂ, Cezara MATEI și Tudor COMAN, de care am pomenit în mod repetat, acesta fiind coordonatorul și fondatorul Clubului de Arhitectură Vernaculară.

Proiectare și concept: arh. stag. Cezara MATEI, arh. Cosmin PAVEL, arh. Eugen VAIDA, arh. Veronica TIMOFTE, ing. Sebastian FRĂȚILĂ și ing. Marin MARIN.

Echipa de execuție: Ștefan VAIDA, restaurator recent devenit membru de onoare al Uniunii Arhitecților din România, Ionuț DOBRA, Mihai HUREZANU, Claudiu BARTUȘ, Laurențiu BARTUȘ, Horia FLOCA, Ioan STĂNIȚ, Ilie BARTUȘ, Ionuț BARTUȘ, Liviu BARTUȘ și Adrian BARTUȘ.

Grafică: Gabriela URDEA, Alexandra IOSIF și Vladimir CARP.

Texte: Ileana BURNICHIOIU, Ana DRĂGAN și Mădălina CODREANU.

Echipa de printare și panotare: Print Shop Sibiu, R.A., Nicu și Antonia.

Interviuri și material expozițional: Jan HÜLSEMANN, William BLACHE, Bogdan ILIEȘ, Silviu TIMOFTE, Ștefan VAIDA, Nicolae MARIAN, Ioana ARDELEAN, Lavinia COCIUBEI, Geanina IONESCU și Timotei PĂCURAR.

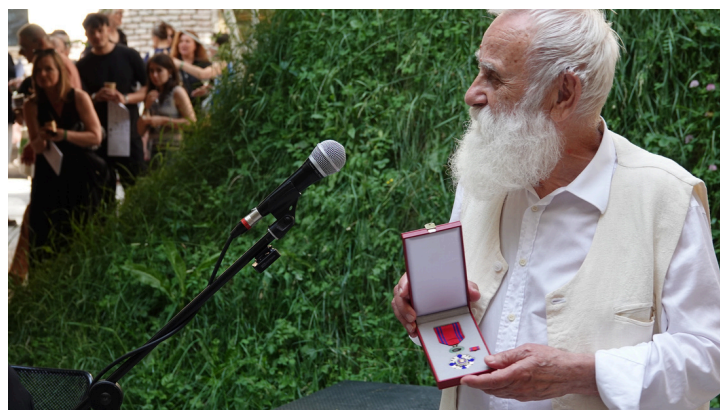
Administrativ: Lavinia SABĂU și Doriană OPREA. Parteneri: Fundația Ștefan CÂLȚIA, Asociația BRUKENTHAL von Studio și Arhiepiscopia Romano-Catolică Alba Iulia.

Am mai remarcat un al treilea panou, pe care sunt marcate, pe harta țării, obiectivele la care s-a intervenit pentru salvarea și redarea patrimoniului către comunități de către organizațiile trecute în legendă. După cum se poate observa dintr-o privire, repartiția obiectivelor în teritoriu este clar dezechilibrată. Transilvania este împânzită de astfel de intervenții, în timp ce dincolo de Carpați numărul lor este mult mai mic.

Este doar o constatare, deoarece nu sunt suficient de documentat pentru a formula aprecieri care să explice acest fenomen.

În încheiere, îmi încalc puțin promisiunea, relatând cum s-a încheiat evenimentul, sperând că Ana Donțu nu se va supăra că îi deconspir finalul articolului pe care urmează să-l redacteze în numărul viitor al B.I.U.A.R.-ului nostru online din iulie.

Din partea Președintelui României, o tânără și emoționată doamnă, aparținând unei delegații prezidențiale prezente la eveniment, i-a înmănat maestrului Ștefan Câlția una dintre cele mai importante distincții, afirmând în discursul său:

„Lucrez cu decorații și le iubesc, pentru că ele arată ce respectă statul și ce modele înțelege să recunoască. Dumneavoastră sunteți un model! Prin urmare, Președintele României vă conferă Ordinul Național «Steaua României» în grad de Cavaler. Mă bucur că am avut astăzi șansa să cunosc oameni care construiesc, voluntari, oameni care au nevoie de modele ca de aer. Mulțumesc.”

SĂ LOCUIEȘTI ÎN MONUMENT

DE CRIȘAN ATANASIU

Casa mea împlinește 101 ani. Conviețuiesc cu ea de 40 de ani.

N-aș folosi verbul ăsta dacă n-ar fi vorba, efectiv, de o conviețuire cu nuanțele antropomorfe, cu cele senzuale și cu cele de gen: e creația unei femei, prima femeie arhitect din România - Virginia Andreescu Haret. De când am făcut cunoștință cu casa și m-am mutat în ea am fost impresionat și fermecat de potențialul ce se putea ghici în volumele, formele și detaliile imaginate cu entuziasm de autoare. Biata Virginica (îmi permit licența ca un mai bătrân confrate) a avut ghinionul unui teren ingrat care - ca orice condiție grea - stimulează creativitatea. Teren lung și îngust forțat de curbura impusă de urbanismul timpului care folosea frecvent metoda fundăturilor (impas, intrare) cu câteva case pe latură și loc de întoarcere în capăt, lotul e supus și servituților de ordinul codului civil. Astfel de alcătuiți urbanistice sunt frecvente în Bucureștii vechi și dau farmec unor cartiere, iar casa de care vorbesc are suficiente circumstanțe să devină monument.

Pe vremea aceea, ca și acum, terenul cu forma, vecinătățile și dimensiunile lui aveau influență hotărâtoare asupra soluțiilor de arhitectură. Doar în socialism arhitecții s-au lăfăit pe terenurile fără limite ce nu aveau alt stăpân decât statul atotputernic și atotcuprinzător.

Tânăra arhitectă a fost constrânsă la concesii de natură funcțională pe care le-a compensat printr-o abordare artistică, romantică spre folosul întregii clădiri. Planul e plin de ziduri curbe, încăperi cu geometrie incertă, nișe, ocnite, trepte balansate, podeste intermediare, căi de comunicație neașteptate, bolți, firide care fac spațiul interior surprinzător, fermecător. Pare că, pe alocuri, arhitecta a lăsat unele rezolvări la mâna (sau la mintea) meșterilor, căci altfel ar fi de neexplicat volumetriile acoperișului, denivelările nefirești de planșee ori articularea mansardei de la nivelul 2 (spre trei!).

Luând în stăpânire unul dintre apartamente, m-am simțit cumva ca un fel de moștenitor în viziune profesională al întregii clădiri și că cea mai bună metodă de abordare e respectul față de autor și de opera sa. Mi s-a părut că sunt așteptat să întrețin și să prelungesc tinerețea și viața acestei case peste secol...

N-am de gând să fac teorie sau istorie de arhitectură, nici să caut cu încăpățânare sensuri, esențe sau concepte, ci, pur și simplu, ca arhitect practicant, atras mai degrabă de concret decât de abstract, să evidențiez o dilemă: ce merită și trebuie păstrat cu sfințenie și ce poate fi transformat - dilemă de fond a tuturor restauratorilor de monumente. Am părerea că din această dilemă se iese cu acțiuni concrete.

Acțiunile mele au început în 1986, continuă azi și ar putea continua în viitor datorită potențialului enorm al casei de a oferi oportunități de amenajare interioară - mai sunt dependințe, scară și balcon de serviciu, mansardă, pod locuibil și accesibil etc. Concret? Prima acțiune - schimbarea aparatului telefonic. Cea mai recentă - reconfigurarea băii, introducerea cabinei de duș, profitând de geometria neconvențională a încăperii.

Studiul unui proiect, al unei soluții poate să nu aibă sfârșit, idei noi pot apărea mereu, deschizând căile unor noi întrebări și răspunsuri. Capăt acestei drame nu poate pune decât o realitate brutală: termenul de predare.

- Prima idee: Să nu schimb nimic. N-am demolat nici un zid. Ampăstrat sobele de teracotă în ciuda asaltului centralelor termice de apartament.

- A doua idee: Nu te atinge de fațadă. Nu am montat ferestre cu geam termopan. Nu am înlocuit acoperișul cu Lindab.

- A treia idee =: Deschide spațiul. Am desființat ușile duble ce separau camerele mari de holul central (ușile sunt scoase din balamale și depozitate - oricând se poate reveni). Am extins spațiul interior al biroului în foisor prin mochetare și uși transparente. Am obținut astfel perspective lungi de 10-12 metri, în condițiile unor suprafețe relativ mici. Am desființat ușa bucătăriei astfel încât a inclus funcțional și spațiile adiacente.

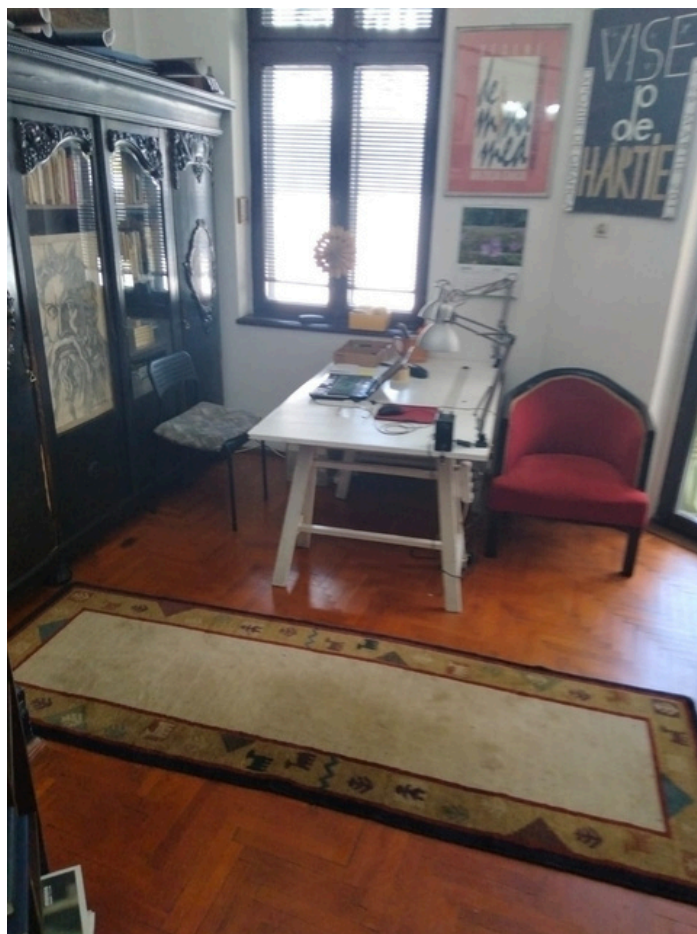

- Alte idei. Creează funcțiuni noi - mutarea bucătăriei, nișa cu seră, salonaș de cafea, birou, bibliotecă în orice cotlon etc. Speculează orice detaliu - nișe, ocnite devin biblioteci, expuneri de colecții etc. - căptușeli din lemn profilat cu friză marchează golurile prin contrast de culoare - ușa dintre noua bucătărie și living devine triplu mobilier fix: ghișeu, supra-corp de iluminat, depozitare utilitară, masă de lucru...

Problemele pe care mi le-am pus sunt ale tuturor monumentelor și ale arhitecților ce vor să le dea viață, indiferent că sunt Conacul Bellu din Urlați, Hotelul Athénée Pallace sau Ateneul Român. Proștii vor demola Muzeul Simu, Stadionul ANEF, cartierul Uranus...

Cazul meu e un caz particular. Iar în cazul meu, cred că doamna Virginia Andreescu Haret ar fi mulțumită.

ART DÉCO – CHARMUL UNEI DECADENȚE

de Anca Sandu Tomaszewski

Trecuse războiul. Amărăciune, urătenie, durere, frică și moarte, apoi ruină și sărăcie - toate se sfârșiseră în 1925, când s-a deschis *l'Exposition internationale des arts décoratifs et industriels modernes*. De fapt a fost reluată o mai veche inițiativă datând din Belle époque, din vremea când viața fusese frumoasă. Parisul avusese atunci lumină și culoare, și cabarete, și iubiri, și libertate. Boema, ba chiar frivolitatea și decadența flirtaseră cu arta și o îmbogățiseră. Acum, după război, oamenii își meritau viața înapoi, cu distracția, exuberanța și nebunia ei cu tot. Și le-au reinventat, în viață și în artă. Expoziția i-a mai adăugat bogăție și eleganță - cel puțin în imagini. Și o superficialitate chiar chic. Doar prezențele lui Melnikov și Le Corbusier erau mai reținute.

Villa E-1027, capodopera lui Eileen Gray, profanată de Le Corbusier

Evenimentul de pe Sena a avut loc atunci când această tendință artistică atingea maturitatea, după o tinerețe antebelică întreruptă. Se manifesta acum ca un stil artistic descătușat, asociat visatului stil de viață.

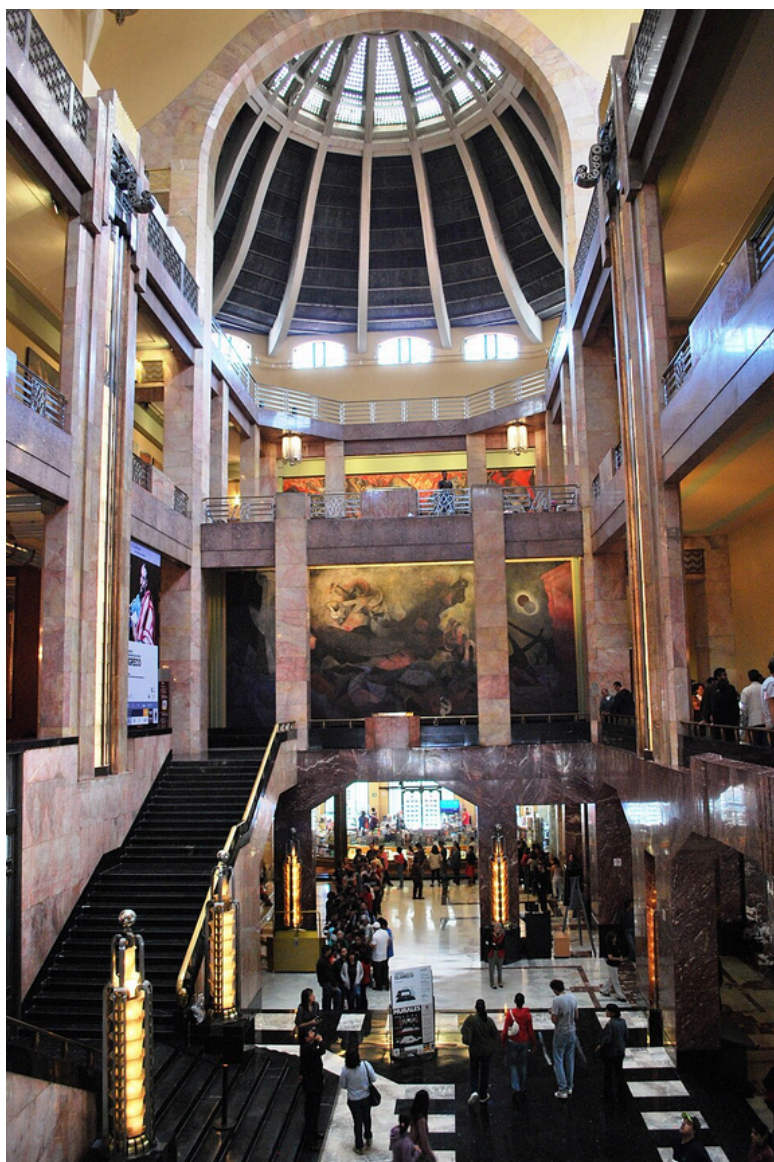
"Orice formă în spiritul noului gust era permisă, interzise erau doar clișeele istoriciste.

Se manifesta, ca și Arts&Crafts, în toate domeniile „artei pentru toți”, prin artefacte unicat sau în serii mici, de la designul de obiect la amenajări interioare, de la piese de mobilă la străzi întregi¹ și de la pălării la transatlantice. Poate că se născuse în Franța dintr-un spirit de concurență cu tradiționalul ei rival, Germania, care datorită Deutscher Werkbund se impunea deja în Europa prin produse frumoase și de calitate. Doar că produsele made in Germany erau livrate în serii mari, erau practice și accesibile, pe când unicatele franțuzești graseiau provocator sau ciripeau cu grație din vârful limbii pentru câțiva cumpărători privilegiați. Erau, ca și produsele casei William Morris, încărcate de suflet de artist și pline de bune intenții, dar nici splendorile Art Déco nu erau de nasul omului de rând.

Și dacă unele din aceste forme încă semănau cu cele ale defunctului Art Nouveau, era poate pentru că amândouă credeau cu convingere că formele frumoase fac viața oamenilor mai bună. Și amândouă erau consecințe compensatorii ale unor experiențe severe: Art Nouveau fusese rezultatul revoluției industriale, pe când Art Déco era rezultatul primului război mondial. De altfel, Art Déco era alcătuit dintr-o multitudine de influențe, de la proporțiile clasiciste (eliberate de încărcătura din anii de glorie ai designului francez), până la modernismul pur. A preluat din zbor de la Mackintosh și de la Wiener Sezession (de la Hoffmann și Olbrich), apoi de la faza mayașă a creației lui Wright și de la toate coloniile din toate continentele, în fine și de la contemporani: de la Futurismul italian, de la Cubism, de la Stijl, Constructivismul rus și Expresionismul german. Din toate a cules ce era mai spectaculos și mai vandabil.

Palatul de Arte Frumoase din Ciudad de México

Deși recunoscută ca stil artistic, această extravaganță cosmopolită avea să rămână *no name* până în 1966, pentru ca abia în 1968 să se răspândească în întreaga lume eticheta Art Déco.² Era o prescurtare de impact și era potrivită pentru un stil pur decorativ. Cât timp a trepidat în plină glorie, anglo-americanii îi spusese, inspirat dar insuficient de cuprinzător, „stilul jazz modern”, „streamline modern”, „zigzag modern”, „skyscraper style”, „liner style” sau simplu „modernistic”. Doar francezii înșiși priveau obiectul, apoi priveau în zare, și-i spuneau „le style moderne” sau chiar „universalisme”.

Cum se întâmplase de multe ori și înainte, când ideile inovative europene migrau în America, și noul spirit al formelor a luat drumul transoceanic. Călătoria cu pachebotul doar la clasa lux, confortabil și plăcut, luând cu el toate accesoriile unei *joi de vivre* pariziene. Și cum se întâmplase și în trecut, *the Brave New World* a știut pe loc să-l pună în valoare à l'américaine. L-a aplicat, de exemplu, la zgârie nori. Dar stilul a traversat Atlanticul și mult mai repede decât pe apă: zbura cu aeroplanul, după exemplul lui Lindbergh. Venise epoca vitezei.

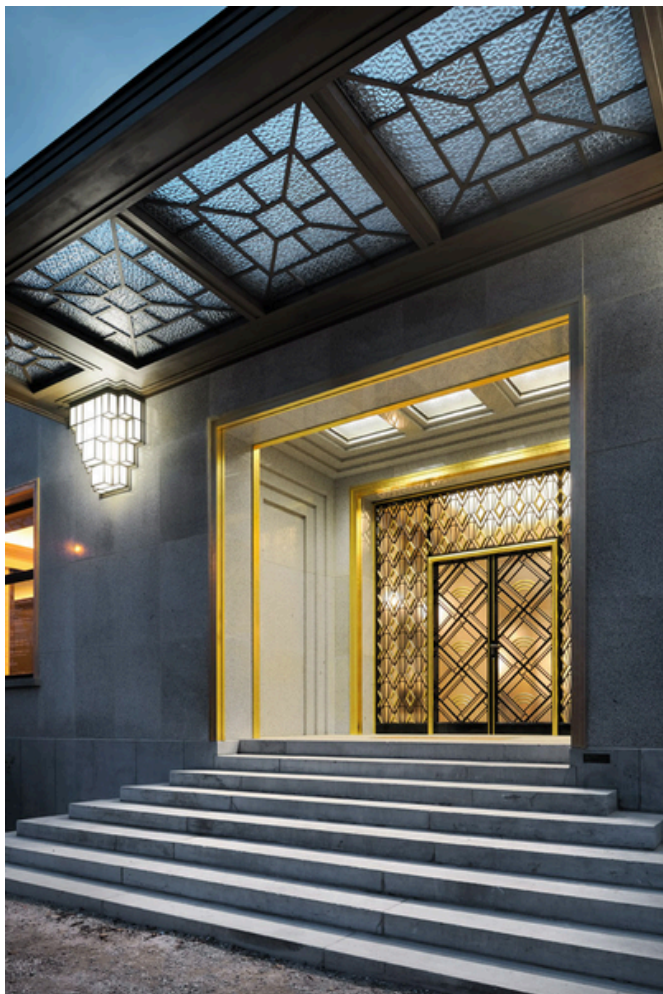

Proiectată în 1927, această vilă extravagantă personalizată a fost un compliment adus de Adolf Loos zeiței „Black Venus”, cum era numită dansatoarea Joséphine Baker

Venise și epoca jazzului, și a ciorapilor de nylon, a foxtrotului și charlestonului importate la rândul lor din America, dar și a baletului rus adus de Diaghilev și performat de „zeii nebuni ai dansului”, în frunte cu Nijinsky. Era și epoca lui Coco Chanel - standardul feminin de tip sportiv, dar și a Joséphinei Baker - o „perlă neagră” nonconformistă, exotică și sexy, irezistibilă și pentru Le Corbusier și pentru Adolf Loos, printre alții. Proiectul extravagant de casă pentru Joséphine Baker a fost declarația de dragoste a lui Loos. Și o coincidență: primul succes parizian al dansatoarei afro-americane s-a produs chiar în 1925, odată cu expoziția de arte decorative, la Théâtre des Champs-Élysées – o clădire Art Déco proiectată de Auguste Perret. Și a fost, în fine, și epoca unor maeștri ebeniști, ensembliers (designeri de interior), orfèvres, hauts couturiers, artiști sticlari, pictori, sculptori, arhitecți, graficieni, designeri de automobile și cineasți. Nu erau ei străbătuți de fiori filosofici, ci doar au creat lucruri extrem de frumoase. Răspundeau prompt cererii unui public avid să trăiască repede timpul pierdut. O arhitectură sobră precum a lui Gropius pentru Chicago Herald Tribune n-avea cum să culeagă ovații în 1923, cel puțin în afara lumii germanice. Și totuși, încă de pe atunci, se desprindea dintre acei creatori o aripă orientată spre modernism.

După vreo zece ani, vocabularul de origine franceză al Art Déco a început să ispăsească pentru păcatul superficialității. Era doar un ansamblu eclectic de forme decorative, vii, excentrice și explozive, ocupat să se distreze și să culeagă succese. Lipsite de o bază ideologică, formele păreau că încep să se consume. Și în America păreau că obosiseră, după ce au scânteiat la scară mare la Chrysler și Empire State Buildings. Între timp modernismul se maturiza, fundamentat estetic pe principii raționaliste, cu natură socială, tehnologic-industrială și economică, precum funcționalismul, producția de masă și prefabricarea. Își crease o ideologie convingătoare. Art Déco însă, mereu în vervă, mereu bine dispus și amuzat, continua să se risipească. Totul era să sclipască prin impresia de lux și opulență, exotism și glamour. Și critica atât a așteptat. Din primii ani '30, a comparat-o cu o prostituată fanată, dar intens machiată, care încearcă cu disperare să mai pară tânără și se oferă oricărui nou curent.³

Vila Empain din Bruxelles (Belgia)

Hol din 450 Sutter Street (San Francisco), de Timothy Pflueger (1929), inspirat de arta mayașă

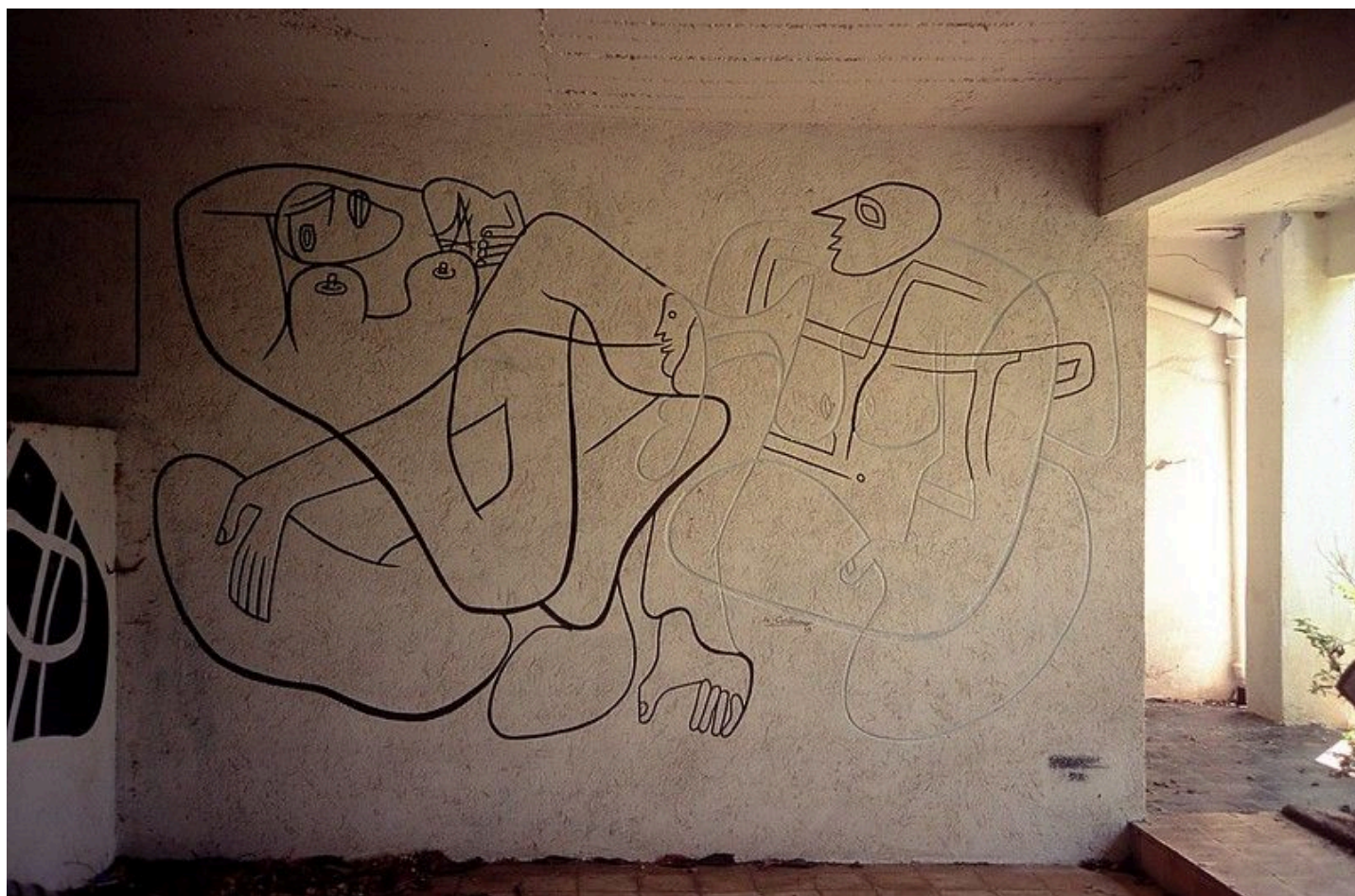
Dar, culmea, tot avea succes! Și chiar dacă era așa cum spuneau domnii critici, arta Déco n-a încetat niciodată să fie iubită. Pe când criticii, cu toată dreptatea lor...

O parte din creatorii de bază ai stilului – Ruhlmann, Chareau, Mallet-Stevens, Eileen Grey – s-au îndepărtat de maniera lor din tinerețe și au adoptat modernismul, mai ales în arhitectură. Refuzau să mai manipuleze motive japoneze, egiptene, aztece și mesopotamiene și materiale prețioase – ebonită de Makassar, fildeș, lac, bilinga de Gabon, blănuri scumpe, mătăsuri, damasc și altele. S-au orientat spre oțelul tubular, metalul cromat și foile de sticlă plană. Se introverteau. Impetuoaselor decorații parietale le preferau suprafețele albe.

Se știe, de exemplu, cât de tare s-a înfuriat Eileen Grey când s-a întors la casa ei de vacanță de pe Riviera franceză și și-a găsit pereții pictați de Le Corbusier, în lipsa și fără acordul ei. N-a mai călcat niciodată pragul casei pe care o proiectase cu atâta pasiune. Eileen fusese creatoare de mobilier și avea 44 de ani când a început să învețe arhitectură. Casa E-1027 de lângă Monaco e o capodoperă a arhitecturii moderne, cu toată vandalizarea ei de către „prietenul casei”. Iar povestea dramatică din jurul ei, plecată din iubirea unei creatoare geniale pentru iubitul ei arhitect, continuată cu trădare, război, orgii, devastări și moarte, se găsește pe internet. (4)

Una dintre picturile murale realizate de Le Corbusier.

Până la urmă, Art Déco, stilul acesta frivol și ostentativ, formalist și zgomotos, s-a strecurat râzând cu nonșalanță printre raționaliști, puriști, minimaliști și critică, timp de aproape un secol. Și dacă n-a murit, mai trăiește și astăzi.

Note și bibliografie

1. Rue Mallet-Stevens din Paris.
2. În 1966 s-a deschis la Paris expoziția retrospectivă „Les années '25' Art Déco/Bauhaus/Stijl/Esprit Nouveau”. În 1968, Bevis Hillier a publicat cartea „Art Déco of the 20s and 30s”.
3. Adrian Tinniswood, The Art Déco House, Watson-Guption Publication, New York, 2002.
4. Jean Badovici, arhitect, critic și editor francez de origine română.

AMINTIRI ÎN ORDINE

25 DE ANI DE ORDIN AL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

Șerban **Țigănaș**
arhitect

UN PUZZLE, OAMENII ȘI CASELE

Ordinul a fost înființat, dar unde e Ordinul? La început au fost oamenii, fiecare având înțelegerea lui proprie despre ce este și mai ales despre ce ar trebui să fie noua organizație. Îmi aduc aminte că trăiam într-o mare de impresii și de convingeri ale tuturor și fiecăruia, exprimate în ședințele în care ne întâlneam cu voce tare, uneori prea tare și de multe ori. Exercițiul dialogului și al deciziilor se anunța de pe atunci greu. Se vorbea mult despre arhitectură ca profesie de elită a unei societăți și de arhitecți ca de un grup special, filtrat, alcătuit din oameni culti, educați și umblați prin lume. Mulți erau exact așa, dar unii erau cu totul altfel. A trecut un timp până am înțeles că și noi, arhitecții, suntem tot oameni, ca restul societății și că dintre noi câțiva sunt excepționali, mai mulți sunt buni și mai sunt și cei nebuni sau chiar malefici. Important este ca cei buni să se adune și să găsească mai întâi întrebările la care trebuie răspuns și apoi chiar și răspunsurile. Ordinul începea să îmi pară un suflet în căutarea unui corp.

Pentru constituirea filialelor, legea inventase un prag minim de cincizeci de arhitecți membri pentru înființare, toți din același județ. Încă existau județe în care nu erau atâția arhitecți, ceea ce acum e destul de greu de imaginat. Au început discuții și negocieri între cei din județele vecine, care aveau voie, conform legii, să se asocieze în filiale. A apărut un fel de regionalizare profesională, o altfel de hartă a României extrem de interesantă, care arăta care sunt polii economici ai arhitecturii, dar și unde există ambiții de autoreprezentare. Bucureștiul a pornit de la început ca o filială uriașă, mult prea mare pentru a fi funcțională cu adevărat. În același timp, mai timid la început, polii din locurile unde erau celelalte școli de arhitectură, Clujul, Timișoara și Iașiul, au început să crească și în organizație. Apoi s-au conturat Brașovul, Constanța, Sibiu, dar toate aveau mai multe județe ca teritoriu-gazdă al arhitecților și, bineînțeles, alte probleme, specifice locului. Îmi aduc aminte de modul în care fiecare dintre noi, președintele și vicepreședinții, călătoream pentru a participa din partea Ordinului la conferințele de înființare a filialelor teritoriale. Așa era ritualul.

Într-o dimineață luminoasă de vară târzie am ajuns împreună cu Șerban Sturdza la Oradea, unde arhitecții locului doreau să aibă propria lor filială și să nu se alipească la Cluj sau Arad, pentru a-și controla propriul destin. Se adunaseră din păcate prea puțini pentru a putea face o filială. telefoanele sunau, colegii erau invitați de acasă să vină la ședință pentru ca să poată apărea filiala Bihor. După un timp au reușit să apară patruzeci și nouă de arhitecți, dar mai lipsea unul. Într-un târziu au reușit să îl convingă pe ultimul care putea salva situația să vină de acasă, unde zăcea răpus de o gripă. Apoi comunitatea arhitecților din Oradea a crescut numeric, poate parțial datorită școlii care a produs absolvenți ce nu au mai plecat de acolo și poate și datorită dezvoltării atractive a orașului, care a atras arhitecți și din alte părți să se stabilească aici sau să se întoarcă acasă. La fel a fost și la Târgu Mureș, unde cei de acolo au reușit să-și dezvolte singuri filiala, fără clujeni și fără cei din Secuime, care se asociaseră cu brașovenii. Tot așa și Aradul.

Nou-desenata hartă a scos la iveală grupurile de arhitecți care au început să construiască Ordinul. Primii care și-au asumat funcțiile locale au fost, în general, cei aflați la maturitatea carierei sau chiar trecuți de ea. Mulți dintre cei care au reprezentat Ordinul în filiale erau arhitecții de succes din zonele lor, cu birourile cunoscute. Bineînțeles, au fost și excepții, dar destul de puține. Cred că era firesc să fie așa. Oameni cunoscuți deja în profesie, notorii acasă la ei, încercau să-și întărească pozițiile în fața societății prin noua organizație. Eforturile începutului au constat și în a declara un sediu, de multe ori în birourile existente ale fostelor institute de proiectare, care încă mai existau, sau uneori găzduiți de o firmă, o galerie și chiar acasă la unul dintre cei care au fondat filiala. La București, Ordinul era în universitate, atât cel național, cât și filiala, unii la etaj și ceilalți la parter. Și Uniunea era cazată acolo. Ședințele erau în Sala de Consiliu, acolo unde acum se susțin doctoratele. Una dintre primele idei ale președintelui a fost aceea de a ne găsi independența față de universitate, de a nu ne confunda cu un departament al acesteia și de a avea o altă adresă.

Universitatea, trebuie să ne aducem aminte, nu era deloc încântată pe atunci de faptul că nu mai reprezenta pe de-a-ntregul profesia de arhitect și nu doar educația acesteia. Faptul că dreptul de semnătură nu se dădea la Ion Mincu, că profesia se desprindea de Alma Mater și că își căpăta propriul contur a deranjat conducătorii școlii de atunci într-un mod pe care îl pot înțelege, mai ales că trecusem și noi, cei din provincie, cum spun bucureștenii, prin opoziția celor de la Mincu față de redeschiderea celorlalte școli de arhitectură. Dar asta a fost mai demult și a trecut. Dezvoltarea firească a unei profesii și a educației pentru aceasta și-a urmat cursul firesc, dincolo de frânele și sforile trase de cei aflați la putere pe atunci.

O să vă povestesc acum despre o zi extraordinară, provocându-vă pe toți cei care citiți aceste rânduri să vă gândiți la locurile în care s-a întrupat Ordinul, acasă la voi. Ședința Consiliului Național s-a ținut în Sala Frescelor. Președintele Șerban Sturdza a anunțat că a apărut o oportunitate de a achiziționa o casă în București și l-a invitat pe Șerban Popescu-Criveanu să prezinte planurile și datele tehnice despre aceasta. Apoi ne-am deplasat cu toții să o vizităm. Nu era departe. Era casa în care a trăit ultimii ani din viață arhitectul Ion Mincu, pe strada Arthur Verona, care duce din bulevardul Magheru spre Grădina Icoanei. Casa nu era în cea mai bună stare, dar avea o grădină mare, o oază de liniște în centrul centrului Capitalei și purta semnele prezenței creatoare a marelui arhitect care trăise acolo. Ce șansă! Partea principală din casă încă era locuită de o doamnă în vârstă care avea uzufruct viager pentru partea aceea, iar o altă parte era în litigiu cu un personaj care ajunsese acolo prin istoria recentă a postcomunismului.

Totuși, lucrurile arătau foarte promițător și condițiile de cumpărare a casei de la urmașii parizieni ai marelui arhitect erau excepționale. Aceștia s-au bucurat foarte mult să transmită proprietatea organizației arhitecților. Era parcă un vis. Consiliul a fost întrebat, nu fără emoțiile de a întâmpina opoziție, dacă este de acord cu achiziția, care afunda serios organizația în datorii, la acea oră. Fără nicio ezitare, arhitecții din toată țara au consimțit ca această casă minunată să devină kilometrul zero al profesiei. Mai mult, cu toții și-au donat pe durata întregului mandat indemnizațiile de consilieri pentru a putea suporta costurile tranzacției. Ce a urmat știm cu toții. Am primit partea bătrânei doamne, am câștigat procesele pentru ultima bucată care completa proprietatea și casa a intrat într-o lungă restaurare realizată de echipa lui Șerban Sturdza. Rezultatul a fost ceea ce ne-a încântat și continuă să îi încânte pe toți cei care vizitează Casa Mincu și probabil mai ales pe cei care lucrează, sau, cum spuneam eu, locuiesc acolo, în fiecare zi.

A mai fost acel moment în care unii spuneau că trebuie să construim ceva nou în grădină, o galerie expozițională, o sală de întâlniri, ceva contemporan. Șerban Sturdza s-a opus categoric, apărând valoarea unei grădini în mijlocul Bucureștiului, așa cum a fost mereu în ultima sută de ani. Mai mult, a creat Cafeneaua Verona, în aer liber, un loc savurat multă vreme de cei care căutau o oază de liniște.

Când vorbim despre organizații, vorbim și despre resurse, despre bani, care niciodată nu sunt un subiect confortabil, pentru că sunt prea puțini pentru ceea ce am dori să facem și mai trebuie să îi și împărțim între noi pentru nevoile tuturor. Cum să împărțim banii? Era greu de găsit o regulă, iar legea nu ne spunea nimic despre asta. A fost preluat un obicei cu care arhitecții se obișnuiseră, pentru că era maniera de operare a Uniunii Arhitecților, unde 30% din cotizații mergeau la centru și 70% rămâneau în teritoriu. Așa am făcut și noi și nimeni nu a avut altă părere, deși mai târziu am descoperit că banii trebuie să fie proporționali cu resursele necesare activităților celor care îi primesc.

Apoi a apărut timbrul de arhitectură, salutar pentru ceea ce a urmat, deși în prezent a creat adevărate pasiuni ale contestatarilor modului în care este folosită această resursă. Trebuie să ne aducem aminte de modul în care au apărut primele forme de împărțire a banilor, care au dus la acumulări în locurile mai bogate și apoi la redistribuiri din partea Ordinului, pe rând, către câteva proiecte care s-au născut în anii următori. În unele filiale, Ordinul a reușit să se instaleze în spații centrale, accesibile, obținute de la primării sau instituții locale care au devenit gazde primitoare. Mă gândesc deja la un catalog al acestor spații. Îmi aduc aminte de cei care au adus mobilă de acasă sau de la birou, o masă, câteva scaune, niște rafturi sau chiar o imprimantă și un fax. Mai știți cum funcționa un fax? Ce sunet aparte, strident și sinistru scotea mașina care imprima la o calitate îngrozitoare imaginea facsimilată? O să mai povestim despre sediile Ordinului, pentru că cele permanente, în proprietatea organizației, urmau să apară mai târziu.

Chiar la început a fost organizat un concurs pentru un logo al Ordinului care să fie înregistrat oficial și folosit ca semn grafic în comunicare și pentru identificare. Au fost puține participări și a fost aleasă o formulă care urma să fie redesenată peste mai mult de zece ani de graficianul Ovidiu Hrin din Timișoara, pentru formula pe care o avem acum.

Ceea ce a fost fascinant și merită rememorat este felul în care Ordinul și-a diversificat și interpretat în fiecare loc imaginea și sigla. Pornind de la același desen, arhitecții au creat variațiuni formale, proporții și contraste, ba chiar și culori diferite. Îmi aduc aminte că bucureștenii viraseră spre un fel de verde-fistic sau turcoaz, deși roșul era culoarea noastră. Toate aceste personalizări ne arată, de fapt, cât de mult își dorea fiecare piesă din marele puzzle al profesiei să fie ea însăși, să aibă un caracter distinct și să se diferențieze creativ. Asta ne este caracteristic, nu-i așa? Dar cât de caracteristic ne este să construim proiecte, să prioritizăm acțiuni, să dezbatem și să decidem, vom vedea în amintirile următoare.

ARHITECTURA

IULIANA GELIMAN

UNEI GENERAȚII

Tinerii pasionați de arhitectură din municipiul Bacău au avut ocazia să își prezinte proiectele în fața unor profesioniști din domeniu, în cadrul expoziției „Arhitectura unei generații – Spații arhitecturale”, organizată la Centrul de Cultură „George Apostu”.

Evenimentul a reunit elevii claselor a XII-a de la secția Arhitectură a Colegiului Național „George Apostu”, care au expus studii, machete și proiecte realizate pe parcursul activităților educaționale. Expoziția a oferit publicului și specialiștilor oportunitatea de a descoperi modul în care viitorii arhitecți își imaginează spațiile urbane și propun soluții pentru dezvoltarea comunităților. La deschiderea evenimentului, reprezentanții instituțiilor implicate au transmis mesaje de încurajare și apreciere pentru activitatea elevilor.

ȘTIRILE
EURO TV

„ARHITECTURA UNEI GENERAȚII,, LA CENTRUL
DE CULTURĂ GEORGE APOSTU DIN BACĂU

„Bine ați venit la noi, la Centrul de Cultură «George Apostu», și ne bucurăm enorm să vă fim alături. Noi, cei de la Centru, vrem în primul rând să vă felicităm pentru anul pe care îl încheiați și pentru viitorul care vă așteaptă”, a declarat Ovidiu Ungureanu, manager interimar al Centrului de Cultură „George Apostu”.

Arhitectul **Dan Ababei** a evidențiat importanța colaborării dintre elevi și profesorii lor:

„Felicitări vouă și felicitări și ție, Iuliana, pentru că aceasta este o reușită comună. Nu sunt doar copiii și nu e doar meritul tău. Împreună reușiți aceste lucruri. Unii dintre voi v-ați ales teme foarte complicate și mă bucur să văd că ați reușit să le duceți la capăt.”

Iuliana Geliman:

„Astăzi este despre cea de-a 26-a generație. Cred că nu este vorba doar despre arhitectură, ci și despre viață, despre poveștile pe care le-am reținut și le-am învățat de la voi. Sunt convinsă că povestea nu se oprește aici și că vom rămâne aproape chiar și atunci când veți fi departe.”

Un punct central al manifestării l-a constituit prezentarea proiectelor în fața unui juriu format din arhitecți și reprezentanți ai mediului universitar și profesional.

Invitat special a fost **conf. univ. dr. arh. Dragoș Ciolacu**, alături de reprezentanți ai Ordinului Arhitecților din România – Filiala Bacău–Neamț, coordonați de arhitectul **Dan Ababei**. Din juriu au mai făcut parte arhitecți și specialiști din domeniu, inclusiv arhitectul-șef al municipiului Bacău, **Diana Mihaela Marin**, precum și alți profesioniști implicați în proiecte de urbanism și arhitectură.

Evenimentul s-a desfășurat și în prezența primarului municipiului Bacău, **Lucian Daniel Stanciu-Viziteu**, care a subliniat importanța susținerii tinerilor și a implicării acestora în proiectele de dezvoltare ale comunității locale.

Organizatorii consideră că astfel de activități îi ajută pe elevi să facă trecerea de la mediul școlar către cel universitar și profesional, oferindu-le experiența susținerii propriilor idei în fața specialiștilor. Expoziția a evidențiat competențele tehnice și creative ale participanților, de la desen și modelare tridimensională până la concepte de sustenabilitate și organizare urbană.

Pentru mulți dintre elevi, evenimentul a reprezentat primul contact direct cu exigențele și dialogul profesional din domeniul arhitecturii, dar și o oportunitate de a-și prezenta viziunea asupra spațiului construit în fața celor care activează deja în această profesie.

Reportajul și mai multe proiecte ale elevilor pot fi urmărite pe următoarele linkuri:
<https://www.facebook.com/reel/1673635420339987>
<https://www.instagram.com/reels/DFkIYORhWqf/>

ITALIA – LOCURI, LUCRURI, MAI PUȚIN VĂZUTE

DE ARH. ADY RĂDULESCU

Lungi sunt drumurile Italiei și multe. Oriunde ai fi, vezi istorie, simți cultură, regăsești locuri știute din cărți de istoria artei și arhitecturii. Pășești pe unde au pășit personalități și caractere.

Te întrebi cum a fost? Cum au reușit să-și ridice Romanicul, Goticul, să-și propună Renașterea și să-și salveze identitatea. Vă invit, puțin câte puțin, de-a lungul câtorva întâlniri, să descoperim nu neapărat locuri comune istoriei, ci să ne plimbăm cu gândul prin locuri inedite descoperite de mine în ultimii ani petrecuți în Milano și în Italia. Vor fi întâlniri cu arcele, pietrele, bolțile, porțile și piețele Italiei.

MILANO – LOCURI

Milano, orașul cu care m-am împrietenit aproape 14 ani. Oraș eterogen, puțin dezordonat, creat în perioada medievală, alunecător în mentalități, bogat în istorie, superficial în dezvoltarea periferiei anilor '50-'60, încrezător în cultură, vizionar în modă, nu își dezvăluie cu multă ușurință părțile ascunse turistului obișnuit, care se vede obligat să alerge de colo-colo, încercând să-i simtă aerul. Eu nu sunt turistul, însă, sunt localnicul... în orașul care te obligă să-l cauți. Este o ființă asemănătoare cu noi... acest oraș respiră, iubește, doarme, muncește... și, din când în când, comunică cu cei care își doresc acest lucru.

Îl descoperi cu greu, cu curiozitate, cu răbdare și atenție, privindu-l și când îl plouă, și atunci când îi strălucește trecutul blând și calm. Găsești de toate. Oraș al contrariilor, antic și modern, progres și locuri uitate, cultură, artă, muzică și kitsch, arhitectură și DA și NU, ideologii și comportamente sociale diverse. Este un oraș cu stimuli... stimulant pentru cine are ceva de învățat din bine și din rău și care ar ști, fără superficialitate, să-l descopere.

Locuri cu multă istorie, acțiune, actualitate, cu mister și uneori și cu șmecherii.

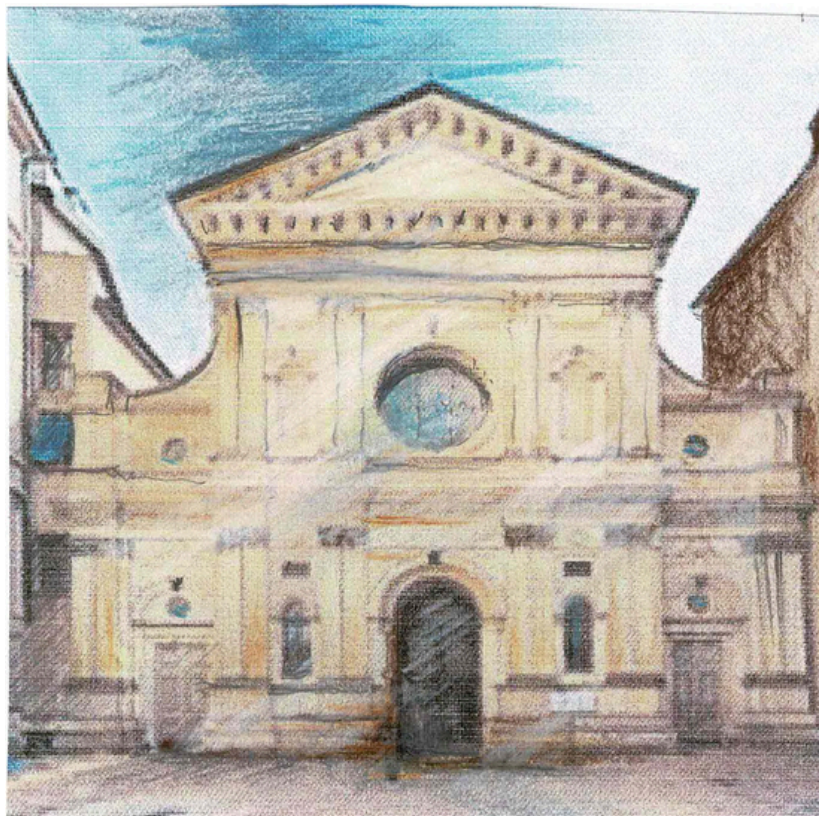
Zona Brera – zona pietonală, sinonimul italian al Cartierului Latin (parizian), magazinul de mobilă de artă, dar și cel în care se vinde săpun cu flori de câmp la gram mai scump și la kilogram mai ieftin. Bineînțeles, cu arome uitate de plante lombarde colorate. Găsim micul ristorante cu măsuțe pe partea cealaltă a străzii, lipite de calcan, pictorul cu șevalet care vinde fațade de biserici și portrete de japonezi grăbiți, Pinacoteca Brera, cu o bisericuță prinsă între două case și în care intri pe o stradă și ieși în alta, San Satiro – biserică fără altar, capodoperă a lui Bramante (altarul este pictat pe un perete vertical, în continuarea perspectivei către un punct de fugă, cu ultimii stâlpi ai celor două nave, nefiresc și minunat), pe care o voi descrie detaliat într-o altă prelegere... galerii de artă nouă, greu de digerat pentru un nepregătit, anticariate cu cotoare de cărți rare, tocite și scumpe, iar seara, în amurg, pe străduțe întâlnești magi și prezicătoare, bineînțeles neadevărate, dar care te fac să crezi că mâine vei câștiga dragostea cuiva sau lozul cel mare la loteria viselor de vânt... ce-ți ghicesc, dacă vrei, ce-ai făcut în ultimii zece ani, dacă ești iubit sau vei fi bogat.

Pe toți acești magi vopsiți și îmbrăcați mult prea colorat îi vezi așezați cumiți la măsuțe, șoptind aburi și vâlătuci, cu lumini și umbre de lumânări din alte vremi.

Parfum de bețișoare orientale, vânzători africani și indieni cu obiecte din argint, lemn și abanos.

Pe aproape, găsim piața și chiesa San Marco, cu fațadă din cărămidă roșie rămasă de demult, gotic târziu (aici Mozart a cântat la orgă la un moment dat, în tinerețea sa), fațada cu vitraliul central circular din piatră cioplită (il rosone), fațadă pe care o vedeți schițată în graba plimbării.

Te plimbi... molcom, rar, calm, apoi, dacă mai poți să mergi, o să ajungi lângă așezământul (desenat și realizat tot de Bramante), Santa Maria delle Grazie, biserică bombardată de americani cu puțin timp înainte de terminarea războiului, când Benito Mussolini credea că poate împărți, ca și alții, multora și omenirii visuri, la fel ca și magicienii din Brera, dar ca și alții de azi; locul unde, după bombardament, nu mai rămăsese decât peretele cu pictura lui Leonardo da Vinci... Cina cea de Taină... restul... ars, căzut și distrus... Oare de ce...? Miracol sau... altceva...?

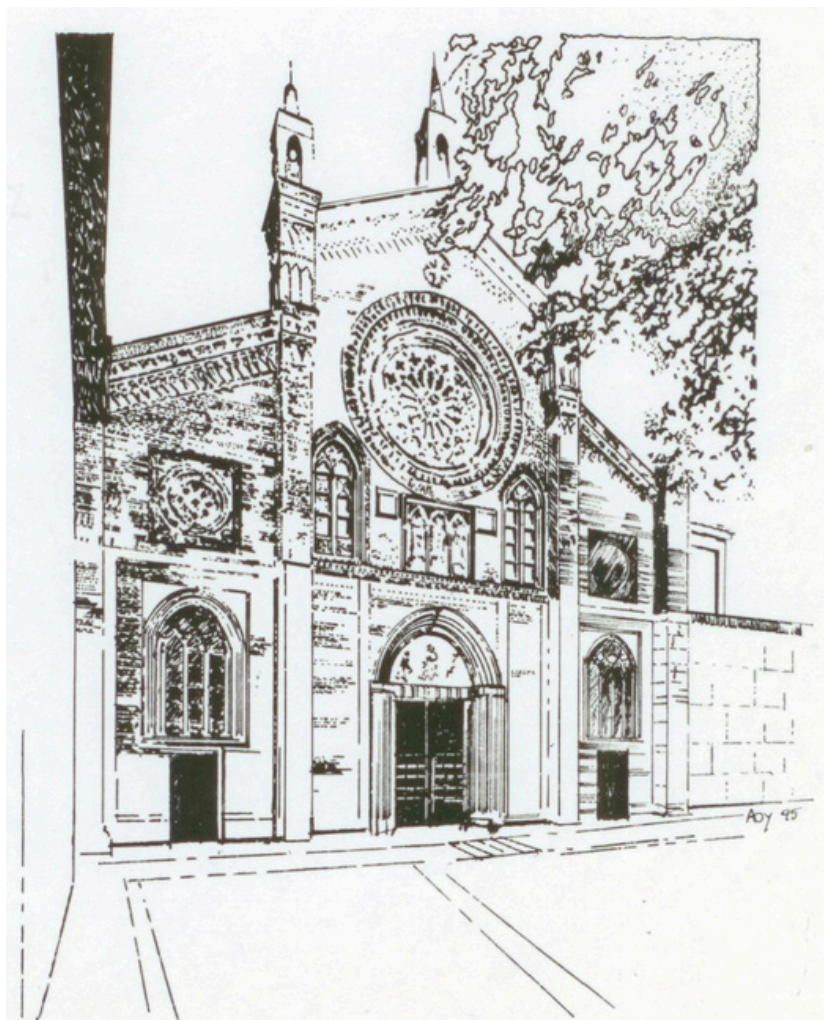

Găsești acum Cina cea de Taină a lui Leonardo da Vinci, cea mai renumită pictură a tuturor timpurilor, referință a momentului de dinaintea răstignirii. Începută la 1495 și terminată la 1498, biserica Santa Maria delle Grazie, restaurată de curând în totalitate (am norocul să o văd refăcută acum, ce minunat, dar și atunci, în 1992, înainte de restaurare, așa cum o lăsaseră Leonardo și vremea), așezământ dominican idealizat de către Bramante, care a construit absida principală, lăsându-și semnul renașterii proprii spațiale.

Acum chiar ar fi bine să ne odihnim... o bancă, porumbei, lume multă, turiști, o limonadă și picioare umflate de drum bătut și de cale lungă.

Să respirăm încet, liniar și adânc... hai să plecăm din nou... ușurel, dar ce monument vedem...? Ah, da, iată, il Castello Sforzesco, reședința nobiliară și de apărare, cu porți vechi de intrare ale orașului, locuri acum devenite centrale: Porta Ticinese, Porta Romana, Porta Venezia, Porta Vercellina, denumite după direcția spre care se pleca din Milano. Vom vorbi altădată despre piețele principale, căci piețele, toate piețele din Milano, sunt cu totul altele decât cele venețiene sau cele ale Romei... tot atât de multe ca și străzile; de multe ori, două străzi intersectate formează o piață, orice loc puțin mai larg pe o stradă italianul îl denumește tot piață. Vă voi plimba cu gândul prin piața în care se găsește il Teatro della Scala, cu multă istorie muzicală a liricii universale, începând din 1778, uimitor de roșu și de catifelat înăuntru, demn și sobru la exterior (aici am tresărit cu La Traviata și cu Nabucco), piața unde vedem statuia lui Leonardo da Vinci, impozantă și măreață, parcurgem Galleria Vittorio Emanuele II, măiestrie cruciferă de arhitectură din fier și sticlă, secolul al XIX-lea, vom păși pe strada creatorilor de modă, via Monte Napoleone, unde, magazin lângă magazin, atingi... atenție, doar cu ochii, Versace, Krizia, Ferré, Dolce & Gabbana, dar să nu atingem doar cu ochii, așa cum vă doresc, ci și cu buzunarele, de aceea vă invit să plecați în această direcție cu prietena sau cu soția... va avea sigur grijă și, cu siguranță, să nu plece de aici cu sacoșa goală...!

Acum... il Duomo di Milano.

L-am văzut prima dată într-o zi ploioasă de toamnă târzie, cu umbrele de oameni grăbiți, cu rafale de vânt și nori negri de bici, cu șfichiuială plesnită. Nu m-am mirat că-l văd acolo. Îl știam, da, de la cursul de istoria arhitecturii al domnului profesor Curinschi.

Îl văd schimbat, cu alți ochi; acum sunt arhitect... atunci eram student.

Ne vom plimba (în alt eseu) și prin periferie, spre sud, la Certosa di Pavia – il Convento, așezământ franciscan (25 km de Milano), la vest, spre abația della Chiaravalle, și chiar puțin mai departe, spre localitatea Vercelli, cu celebra piață care se simte transformată din renescentistă spre baroc, și în Magenta, zonă celebră pentru bătălia lui Napoleon cu austriecii, câștigată de francezi.

Nu întâmplător am lăsat în partea finală prezentarea simbolului orașului, catedrala, il Duomo, și a zonei adiacente acestuia. Mă gândesc să vă vorbesc mai mult altădată, nu acum, despre acest simbol milanez. Amintirile sunt legate de acel moment al plimbării. În dreapta impunătorului monument, il Duomo, se găsește fațada principală, de anvergură, a palatului regal (il Palazzo Reale) și aici micul Mozart, în adolescență târzie, cu sora și tatăl său, a avut câteva recitaluri pentru nobilimea lombardă.

Este alb-lăptos, cu marmura lui adusă în primăvara anului 1386 din carierele alpine ale zonei Lago Maggiore, cu pietre plimbate pe râul Ticino și apoi prin canalele prin care intră râul Naviglio în cetate (râșorul care trece mezin și puțin pe de o parte prin acest oraș lombard).

La început, il Duomo nu era așa cum îl vedeți acum în poze și fotografii... Sau l-ați văzut adevărat... poate, prin desene figurate de artiști anonimi. S-a început construcția pe locul unei alte biserici de ev mediu târziu, Santa Maria Maggiore.

Dedicată Sfintei Fecioare, este o construcție grandioasă, cu o suprafață de aproape 11.700 mp (numai San Pietro – Vatican și Domul din Sevilla îi sunt superioare ca suprafață). Are 157 m lungime și 92 m lățime, cu 135 de turnulețe. Partea superioară, cea în care se găsește statua della Madonnina, acoperită cu aproape 3.900 de fâșii de aur, ajunge la 108,50 m acolo sus, pe acoperiș. A fost așezată în 1770. Cel mai înalt punct până la apariția construcțiilor de după război. În vârfurile turelor stau nemișcate statui de sfinți și cardinali papali. Stau acolo sus, rigizi, și privesc muritorii. Pe noi, toți!

Sunt 3.500, dintre care 96 de giganți care depășesc 8 m înălțime. Sunt bine prinși de picioare și, oricum, cutremure acolo nu sunt.

Câteva fără însemnătate istorică acum 700 de ani. Un noroc pentru ei de a fi așezat prin case și palate tavane de lemn și bolți zidite de piatră. Au lucrat această catedrală până în toamna lui 1418, destul atunci când a fost prima inaugurare, căci de-a lungul vremii a mai fost renovată, lărgită, lungită, transformată, chibzuit.

Porțile principale de intrare actuale sunt lucrări recente ale începutului de secol XX (1906), ale căror imagini în bronz și alamă le vedeți alăturate, vă rog să vă apropiați, care exprimă în partea dreaptă bucuria, iar aceea din stânga durerea... căci au și ei pe ale lor... și bucuria, și durerea...!

Întreaga fațadă principală prezintă în basorelief personaje biblice în secvențe al căror fir rămâne greu de dezlegat. Spuneam că nu am fost mirat când am urcat scările de la metrou și l-am văzut acolo, așezat în piață, alb-nisipos, cenușiu, cu cerul gri-albastru drept, brazdat de șfichiuire noroasă și vânt răsucitor. Sublinez acest lucru pentru că atunci când am intrat înăuntru am trăit un sentiment ciudat de mirare, de fugă în mine însumi, de necuprins. Până și semîntunericul contează. Este atât de mare, privită de jos în sus. Sunt 60-80 de metri în care ochii nu-și găsesc liniștea. Mă simt actor și spectator al infinitului. Construcția a trecut prin romanic, cu meșterii pietrari despre care tot vorbim, prin gotic și apoi renaștere, baroc și clasic...! Mult și puțin de la fiecare stil. Pare un gotic considerat târziu, mai mult francez decât italian.

Nu sunt puncte de referință, pereții laterali ai navelor (sunt cinci nave) par a se distanța, bolțile par a se înălța pe măsură ce parcurgi transeptul central, capul este de prea mult timp dat pe spate, mă doare ceafa. Absida are trei ferestre cu vitralii gigantice, aici vedem trei ferestre tip circular, cea din mijloc este considerată cea mai mare fereastră circulară de absidă din lume. Poate noi, arhitecții, privim altfel măreția altor vremi și ne mirăm de detalii de pardoseală de marmură care acum 500 de ani se tăia cu viscere de boi uscate și sărate. Cum, anume...?

Uite așa... crrrrr, ... crrrrr... în sus și în jos și gata, piatra era tăiată. Și este atât de perfectă pardoseala de marmură. Și este atât de dreaptă. Suprafața am menționat-o mai sus.

Imaginile îmi rămân și demonstrează măreția locului care te face să te simți mic în fața lui Dumnezeu.

Vitraliul, element decorativ dar și filtrant al semiobscurului. Demontate au fost toate vitraliile în perioada ultimului război european și ascunse pentru a fi păstrate. Grijă pentru trecut. Pentru al lor!

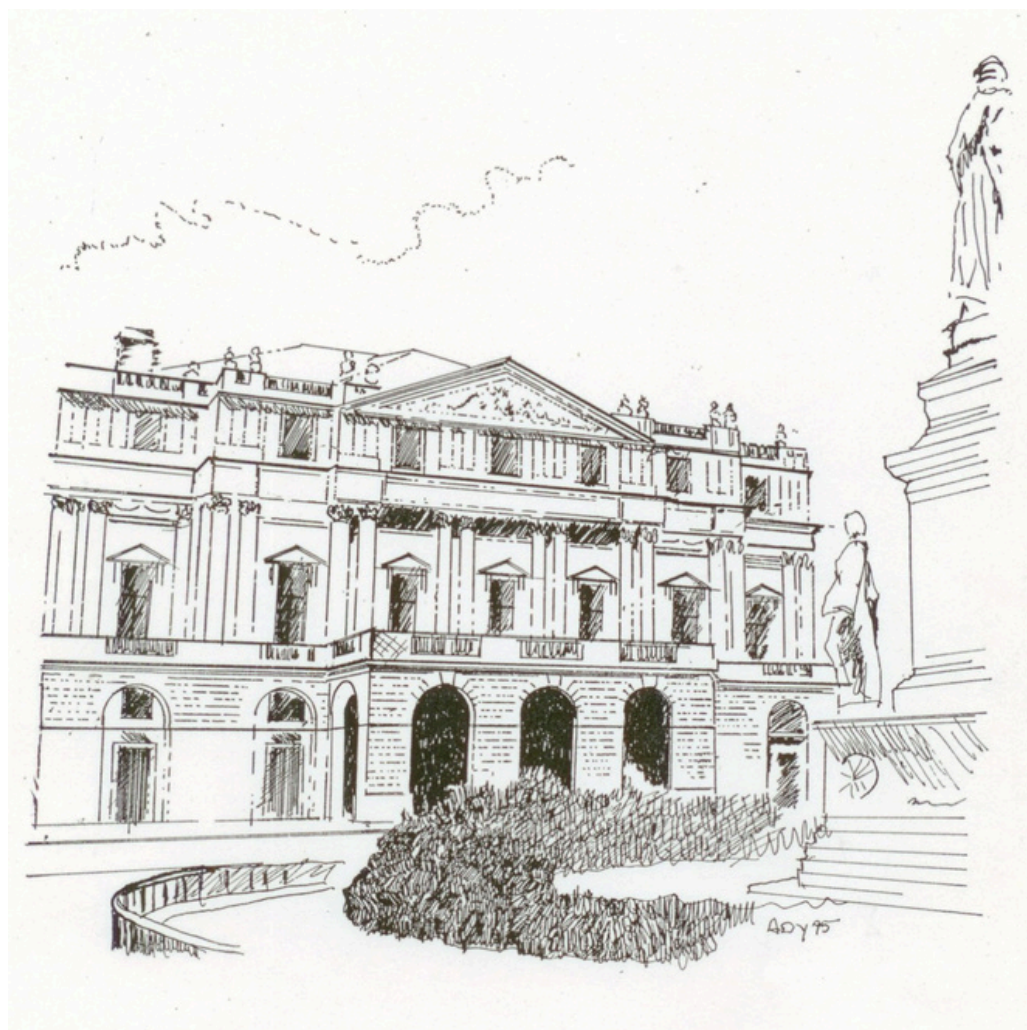
Piatra stâlpilor lustruită de milioane de mâini. Și fiecare din acești stâlpi cântărește 3.200 de tone de piatră, așezată bucată cu bucată, una peste alta. Acum orga nu sună. Și dacă ar suna, chiar nu mi-ar plăcea, vreau puțină contemplație în liniște... calc apăsător, încet, să nu trezesc din mine amortirea... moliciunea și lenea care mă cuprinde, uitându-mă iarăși în jur... n-am nicio treabă... oricum am rămas fără servicii, de luni mă apuc să caut altceva... și poate chiar să mai slăbesc... ar fi mai bine...!

Sunt decis să vă destăinui ceva important: aici, în această catedrală, corsicanul francez Napoleon a ales să fie încoronat rege al Italiei alpine, căci Italia nu era încă aceea definită ulterior de către Garibaldi.

Orga a reînceput. Bland... Dar când sună, piatra stâlpilor are o vibrație. Vă invit să o încercați atunci când veți ajunge să atingeți cu mâna una din coloane. Poate că vibrăm chiar și noi, dar senzația este stranie: acest stâlp, un colos de piatră care cântă calm și rece liturghia atâtor secole. Și cântul bronzului de clopote continuă... pare lent, moale și blazat.

Te regăsești cu greu, îți bate inima mai tare, te miri de toate și de tot.

În acest moment biserica este aproape goală, poate și vremea îi ține pe turiști prin cafenele, iar pe credincioșii catolici pe la casele lor. Altarul se vede dinspre ușă, de departe, ușor aburit, flancat circular de vitraliile albastre deja menționate.

**Misterul lui Dumnezeu.
Plimbarea se apropie de
sfârșit.**

**Mă întorc în lumea
noastră, aprind două
lumânări, mă închin și
plec. Mă gândesc la ai
mei, acasă... la
București.**

**Acum aș vrea să-i am
lângă mine... pe toți...
iar gemenii mei nu au
împlinit încă un an...**

**Acum afară este rece...
poate o cafea caldă și o
brioșă parfumată ar fi
cel mai bun lucru.**

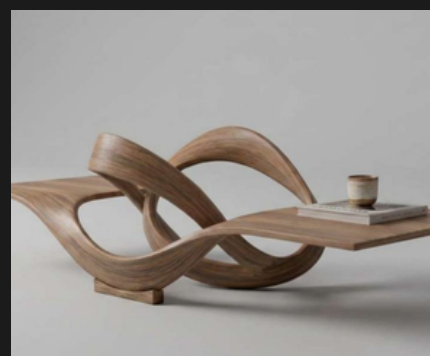
Să vedem...!

CNDM 2026

Concursul Național de Design de Mobilier

25 de proiecte s-au
calificat în etapa
PROTOTIP

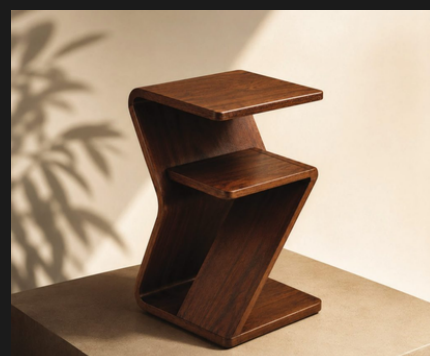

Prima etapă a Concursului Național de Design de Mobilier – CNDM 2026, cea denumită CREAȚIE, s-a încheiat.

Ediția din acest an a reunit 129 de participanți și a generat 96 de proiecte – cel mai mare număr de înscrieri din istoria competiției. Studenți, masteranzi și absolvenți din principalele centre universitare din România au propus soluții care răspund provocărilor actuale ale locuirii contemporane, punând accent pe funcționalitate, ergonomie, modularitate și utilizarea eficientă a spațiului.

Participarea a acoperit principalele centre universitare din țară. Bucureștiul a avut cea mai numeroasă reprezentare, cu 50 de participanți, urmat de Iași cu 40, Timișoara cu 22, Brașov cu 9 și Cluj cu 5 participanți. Competiția a inclus și un concurent cu studii desfășurate în afara țării, aspect care reflectă deschiderea concursului către comunitatea românească de design din afara granițelor. Dintre acestea, 25 de proiecte au fost selectate pentru etapa PROTOTIP, unde conceptele vor fi transformate în produse reale și își vor demonstra viabilitatea din perspectiva designului, a execuției și a potențialului de producție.

Pentru industria mobilierului, CNDM reprezintă o oportunitate de a descoperi noi talente, idei relevante pentru piață și direcțiile care vor influența dezvoltarea produselor de mâine.

Descoperiți proiectele calificate în etapa PROTOTIP și viitorii profesioniști care contribuie la dezvoltarea designului românesc de mobilier. <https://www.revistamobila.ro/concursul-national-de-design-de-mobilier-cndm-2026-25-de-proiecte-s-au-calificat-in-etapa-prototip/>

Concursul este organizat de Asociația Producătorilor de Mobilă din România - APMR. Partenerii APMR sunt Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București – Facultatea de Arhitectură de Interior, Universitatea „Transilvania” Brașov – Facultatea de Design de Mobilier și Inginerie a Lemnului, Ordinul Arhitecților din România (OAR) – Filiala București, ARDI – Asociația Română pentru Design și Inovație, Romexpo, dar și societățile membre ale asociației care sprijină concursul financiar sau prin execuția prototipurilor.

NOUA GENERAȚIE DE MATERIALE CARE REDEFINEȘTE RELAȚIA DINTRE LUMINĂ ȘI ARHITECTURĂ

Timp de peste un secol, transparența a fost aproape sinonimă cu sticla. De la Crystal Palace până la fațadele cortină contemporane, arhitectura modernă și-a construit imaginea progresului în jurul ideii de lumină, deschidere și dizolvare a graniței dintre interior și exterior.

În acest context, materialele precum betonul, lemnul sau metalul au rămas asociate cu opusul transparenței. Structură, masă, opacitate, protecție. Rolul lor în anvelopa clădirii a fost, de regulă, să contrasteze sticla, nu să se apropie de proprietățile ei.

Cercetarea materialelor începe însă să modifice treptat această logică.

Noi tehnologii de procesare, modificări chimice și sisteme de inginerie microscopică permit apariția unor versiuni capabile să transmită lumină ale unor materiale considerate până recent complet opace. Betonul, lemnul și chiar metalul capătă proprietăți optice care schimbă nu doar expresia arhitecturală a fațadelor, ci și modul în care sunt înțelese performanța energetică și relația dintre material și lumină.

FAȚADA ÎNCEPE SĂ FUNCȚIONEZE CA UN FILTRU DE LUMINĂ

În mod tradițional, anvelopa unei clădiri funcționa prin separarea clară dintre zone transparente și zone opace. Sticla permitea lumina și vizibilitatea, în timp ce restul materialelor asigurau structură, protecție termică și intimitate.

Materialele lumino-transmisive încep să estompeze această separare rigidă.

Betonul care transmite lumină este unul dintre cele mai cunoscute exemple. Sisteme precum Litracon folosesc fibre optice sau canale polimerice integrate în masa betonului pentru a permite trecerea luminii naturale prin elemente aparent masive. Rezultatul nu este transparența clasică a sticlei, ci o transmisie difuză, filtrată, capabilă să redea umbre, siluete și variații de lumină fără expunere directă.

Dincolo de efectul vizual, cercetarea se concentrează tot mai mult pe performanța energetică. Variantele High-Performance Light-Transmitting Concrete urmăresc reducerea dependenței de iluminatul artificial și un control mai eficient al aportului solar, fără problemele asociate suprafețelor vitrate extinse, precum supraîncălzirea sau disconfortul vizual.

Anvelopa începe astfel să funcționeze mai degrabă ca un sistem de filtrare a luminii decât ca o delimitare complet opacă.

LEMNUL ÎȘI SCHIMBĂ RELAȚIA CU TRANSPARENȚA

Una dintre cele mai surprinzătoare direcții de cercetare vine din zona lemnului.

Primele sisteme translucide au apărut prin laminarea unor foi foarte subțiri de furnir pe suporturi polimerice transparente, rezultând panouri care păstrează textura naturală a lemnului, dar permit difuzia luminii.

Cercetările dezvoltate la KTH Royal Institute of Technology din Stockholm merg însă mai departe.

Prin eliminarea ligninei, componenta responsabilă în mare parte pentru opacitatea lemnului, și integrarea unor materiale transparente precum PMMA, cercetătorii au reușit să dezvolte variante aproape transparente ale materialului.

Rezultatul păstrează o parte din caracterul organic și structural al lemnului, însă schimbă radical comportamentul optic asociat acestuia.

Posibilitățile de utilizare devin relevante mai ales pentru fațade semitransparente și sisteme care urmăresc un control mai echilibrat al luminii naturale și al intimității.

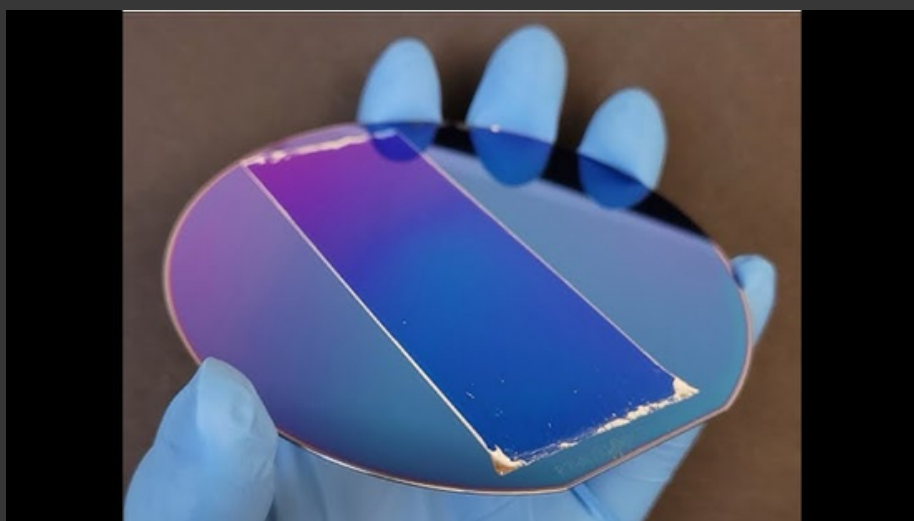

METALUL TRANSPARENT SCHIMBĂ LOGICA MATERIALULUI

Cea mai radicală transformare vine probabil din zona metalelor.

Cercetători de la Penn State University dezvoltă filme metalice ultra-subțiri, transparente și conductive, bazate pe materiale precum vanadatul de stronțiu sau vanadatul de calciu. Proprietățile lor permit simultan transmisia luminii și conductivitatea electrică, ceea ce deschide posibilitatea unor fațade active energetic și inteligente.

Implicațiile pentru anvelopa clădirilor sunt considerabile. Fațadele pot integra funcții multiple într-un singur strat material: control solar, producție de energie, senzori sau reglarea condițiilor ambientale.

Această direcție schimbă inclusiv modul în care sunt definite materialele în arhitectură. Betonul, lemnul și metalul nu mai sunt percepute exclusiv prin proprietățile lor tradiționale, ci ca sisteme capabile să își modifice comportamentul în funcție de performanțele urmărite.

RELAȚIA DINTRE MATERIALITATE ȘI LUMINĂ ÎNCEPE SĂ FIE REDEFINITĂ

Dincolo de caracterul experimental al acestor tehnologii, relevantă este schimbarea de perspectivă pe care o produc asupra arhitecturii.

Timp de decenii, transparența și opacitatea au funcționat ca opoziții clare în proiectarea anvelopei. Cercetarea materialelor începe să transforme această separare într-una mult mai fluidă.

Fațadele nu mai sunt privite exclusiv ca elemente pasive de închidere, ci ca sisteme capabile să filtreze lumină, să gestioneze energie și să participe activ la performanța clădirii.

În acest context, materialitatea începe să fie redefinită nu doar prin aspect sau rezistență, ci și prin capacitatea materialelor de a controla lumina, energia și relația dintre interior și exterior.

Pe măsură ce aceste tehnologii evoluează, diferența clasică dintre fațade „transparente” și „opace” ar putea deveni tot mai puțin relevantă pentru modul în care vor funcționa clădirile următoarelor decenii.

TOP 15 INSTRUMENTE AI

PE CARE ARHITECȚII ȘI DESIGNERII AR TREBUI SĂ LE URMĂREASCĂ

DE ARHISPEC

Inteligența artificială începe să își găsească locul în tot mai multe etape ale procesului de proiectare. Dacă primele aplicații au atras atenția prin capacitatea de a genera imagini și concepte vizuale, noile instrumente merg mult mai departe și încep să influențeze modul în care sunt analizate datele, dezvoltate variantele de proiect, coordonate echipele sau evaluate scenariile de dezvoltare.

De la concept design și modelare 3D până la BIM, planificare urbană și managementul proiectelor, platformele bazate pe AI promit să simplifice procese complexe și să reducă timpul alocat activităților repetitive.

Într-un context în care proiectele devin tot mai complexe, iar eficiența operațională contează la fel de mult ca soluția de design, tot mai multe birouri încep să testeze instrumente care pot aduce un plus de viteză, predictibilitate și capacitate de analiză. Iată 15 dintre platformele care merită urmărite în această perioadă.

GENERARE DE IMAGINI ȘI EXPLORARE CONCEPTUALĂ

Midjourney Ideal pentru explorare conceptuală și cercetare vizuală.

Adobe Firefly Pentru integrarea AI în fluxurile creative deja existente.

Veras Vizualizare arhitecturală asistată de AI.

Generative Design și dezvoltarea variantelor de proiect

Maket Pentru generarea rapidă a mai multor scenarii de proiectare.

ARCHITEChTURES Optimizare rezidențială bazată pe date și parametri urbani.

AI ȘI ANALIZA URBANĂ

Autodesk Forma Analiză urbană și sustenabilitate încă din faza de concept.

MODELARE 3D, SCANARE ȘI CAPTURĂ DIGITALĂ

Kaedim Transformarea schițelor în modele tridimensionale.

Sloyd Generare automată de obiecte și componente 3D.

Luma AI Documentare și captură digitală pentru fondul construit existent.

BIM ȘI COORDONARE DIGITALĂ

BricsCAD BIM Automatizare și coordonare mai eficientă în mediul BIM.

TestFit Evaluarea rapidă a potențialului unui teren.

VIZUALIZARE ȘI RANDARE

D5 Render AI Randare în timp real și vizualizare asistată de inteligență artificială.

LookX AI Creat special pentru arhitectură și design interior.

CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PRODUCTIVITATE

ChatGPT Asistent pentru cercetare, documentare și coordonare.

Claude Analiză și procesare avansată a documentației complexe.

DE LA EXPERIMENT LA INSTRUMENT DE LUCRU

Dincolo de entuziasmul generat de noile instrumente, cea mai importantă schimbare este una pragmatică. Majoritatea platformelor care încep să fie adoptate în arhitectură nu urmăresc să înlocuiască procesul creativ, ci să reducă timpul consumat de activități repetitive și să ofere acces mai rapid la informații relevante.

La fel cum BIM-ul, modelarea parametrică sau randarea în timp real au devenit treptat componente firești ale profesiei, inteligența artificială pare să urmeze același parcurs. Diferența este că ritmul de dezvoltare este mult mai accelerat.

Nu toate aceste platforme vor deveni standarde ale industriei și nu toate își vor găsi locul în fluxurile de lucru ale fiecărui birou. Direcția este însă clară. Inteligența artificială începe să fie integrată în tot mai multe etape ale proiectării, de la concept și analiză până la coordonare și documentare. În anii următori, avantajul competitiv nu va fi dat de accesul la tehnologie, ci de capacitatea de a o utiliza pentru a proiecta mai eficient, mai informat și mai coerent.

GASITI ARTICOLUL INTEGRAL [AICI](#)

UAR SIBIU

CENTRUL DE CULTURĂ ARHITECTURALĂ

ECHIPA DE REDACȚIE

Mircea ȚIBULEAC - redactor șef
Ana DONȚU - redactor&tehnoredactor
Dorin BOILĂ - redactor
Claudia ȘTEFĂNESCU - corector

CORESPONDENȚI

- Răzvan HATEA
- Raluca HAGIU

COLABORATORI

- Crișan ATANSIU
- Anca Sandu TOMASZEWSKI
- Șerban ȚIGĂNAȘ
- Iuliana GELIMAN
- Ady RĂDULESCU

CONTACTE

Adresă:
Piața Mică nr. 24, Sibiu
Telefon:
0371.399.192
Email:
filiala@uarsibiu.ro
Website:
www.uarsibiu.ro

